

УДК 94:[271.4-788-055.1:001.32(477:474.5)“2001/2011”

КОНФЕРЕНЦІЇ, ПРИСВЯЧЕНІ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЧИНУ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО (2001–2011 рр.): КОМПЛЕКСНИЙ ОГЛЯД

Алдона ВАСІЛЯУСКЕНЄ

*Асоціація литовських та українських істориків,
м. Вільнюс, Литва,
ел. пошта: aldona.vasiliauskienė@gmail.com*

Стаття аналізує сучасні дослідження історії Чину св. Василя Великого і поширення інформації про діяльність василіанських ченців. Асоціація литовських та українських істориків, створена у Вільнюсі наприкінці 2000 р., ініціювала та провела низку міжнародних наукових конференцій, присвячених різним аспектам історії Чину св. Василя Великого. Детальна підготовка конференцій дозволила уточнити розвиток досліджуваних тем: розкриття нових точок дотику щодо історії та культури Литви й України, участі нових установ у зазначеній дослідницькій роботі.

Ключові слова: Україна, Литва, Чин св. Василя Великого, наукові конференції.

В історії литовсько-українських науково-культурних зв'язків важливе місце займає Чин св. Василя Великого Східного (грецького) католицького обряду (ЧСВВ)* (Ordo Sancti Basilii Magnum – OSBM), який у 2017 році відзначає свій 400-річний ювілей. Унійний чин, заснований у 1617 році, намагався втілити в життя рішення Берестейської церковної унії 1596 р.

Чин св. Василя Великого – це єдиний монаший чин, заснований у Литві. Його колиска – Вільнюс. Ініціатором заснування Чину та духовним натхненником був Іван Кунцевич – св. Йосафат (1580–1623) та його найактивніший співпрацівник Йосиф Велямин Рутський (1574–1637). Св. Йосафат, який прожив у Вільнюсі 21 рік (1596–1617), був переведений до Полоцька в чині архієпископа. 12 листопада 1623 р. під час пастирської візитації у Вітебську його вбили вороги єдності церков. У 1643 р. Йосафата оголосили блаженным, а в 1867 р. – святим. Він став першим українцем, якого канонізувала Католицька церква.

Ченці створеного у Литві чину – відомі пастирською і просвітницькою діяльністю (будівництво церков, монастирів, заснування шкіл, друкарень) – розпочали й видавничу діяльність. Ченців-василіян із монастиря Пресвятої Трійці у Вільнюсі (центр Чину св. Василя Великого) запрошували до різних областей, щоб підняти рівень духовного і культурного життя; василіянські монастирі засновувалися не лише в Литві, а й у Польщі, Україні та найбільше – на території сучасної Білорусі. Таким

* Зазначимо, що Чин св. Василя Великого не раз модифікував свою назву: 1) 1617 р. – Чин св. Василя Великого – Конгрегація Пресв. Трійці; 2) 11 травня 1744 р. бреве Інтер плус, папа Бенедикт надав Василіянському чину нову назву – Руський чин св. Василя Великого; 3) 1882 р. після Добромильської реформи чин вибрав довшу назву – Чин Руської конгрегації св. Василя Великого; 4) 1931 р. – Чин св. Василя Великого був названий на честь його духовного натхненника і тепер називається Василіянським Чиним св. Йосафата.

чином неподалік від Шяуляю, в Падубісйяй виросло містечко Базиліонай – єдиний населений пункт у світі, в назві якого відображено ченців-василіян*.

400-річний ювілей спонукає виконати низку завдань. Перше з них – це необхідність найширшого поширення знань про Чин св. Василя Великого, його пастирську та освітню діяльність, роботу, яка проводиться в галузі науки і культури. Друге: залучити до дослідження історії Чину св. Василя Великого нові, молоді наукові сили, які б мали можливість провести нові різносторонні дослідження діяльності цього Чину.

Історію та діяльність Чину св. Василя Великого досліджували українські історики¹, чимало робіт було опубліковано у спеціальних томах історичних робіт “Analecta”, які видаються в Римі.

Ченці-василіяни згадуються в загальному контексті історії унійної Церкви (церковна Берестейська унія 1596 р.) у дослідженнях литовських вчених². Історії ж Чину св. Василя Великого присвячено лише кілька статей³.

Основа для українознавчих досліджень у Литві. Литва і її столиця Вільнюс здавна славилися толерантністю до інших націй. Тому не випадково у Литві після здобуття нею незалежності представники національних меншин почали згуртовуватися для збереження і плекання власних народних традицій, звичок, мови, історії, культу-

* Назва містечка Базиліонай (Bazilionai) походить від литовської транскрипції назви василіян Vasilianai (Bazilionai).

¹ *Нарис історії Василіянського чину святого Йосафата.* – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1992. – 640 с.; Ваврик М. *Нарис розвитку і стану Василіянського Чина XVII–XX ст.* – Рим, 1979; Його ж. *По Василіянських монастирях.* – Торонто, 1958; Patrylo I. *Zakon Bazylianów po unii brzeskiej (1596) // Polska-Ukraina. 1000 lat sąsiedztwa.* – Т. 4: Katolickie unie kościelne w Europie Środkowej i Wschodniej – idea a rzeczywistość. – Przemyśl, 1998. – S. 155–166; Підручний П. *Початки Василіянського Чину і Берестейська Унія // Берестейська унія та внутрішнє життя Церкви у XVII столітті. Матеріали Четвертих “Берестейських читань”, Львів, Луцьк, Київ, 2–6 жовтня 1995 р.* / ред. Б. Гудзяк, співред. О. Турій. – Львів, 1997. – С. 79–124; Його ж. *Нарис законодавства Василіянського Чину Святого Йосафата (1605–1976).* – Рим, 1976 (рукопис дисертації зберігається в архіві курії Чину св. Василя Великого в Римі); Стоцький Я. *Монастир Отців Василіян Чесного Хреста Господнього в Бучачі (1712–1996 рр.).* – Львів, 1997. – 184 с.

² *Keturi šimtai metų nuo Lietuvos Brastos bažnytinės unijos sudarymo // Lietuvių katalikų mokslo akademijos Metraštis.* – Vilnius: Katalikų akademija, 1998. – Т. 12. – Р. 245–502; Василяускенене А. *Наукові Академії. LKMA Metraštis.* Vilnius. 1998. Т. 12 // *Український гуманітарний огляд.* – 1999. – Вип. 2. – С. 273–279.

³ *Vasiliauskienė A. Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: Švč. Trejybės kongregacijos veiklos Vilniuje laikotarpis (1617–1743) // Soter.* – 2003. – Nr. 9. – Р. 97–115; Eiusdem. Vilnius – Šv. Bazilijaus Didžiojo ordino lopšys // *Lituanistika šiuolaikiniame pasaulyje.* – Vilnius: Pasaulio lituanistų bendrija. – 2004. – Nr. 7–8. – Р. 85–105; Eiusdem. *Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: švietėjiška veikla” // LAMMD Istorija.* – Vilnius, 2003. – Т. 57. – Р. 78–79; Eiusdem. *Konferencija Lavrive: ciklo “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas” 75-asis jubiliejus // Ibidem.* – Vilnius: Vilniaus Pedagoginis universitetas. – 2008. – Т. 70. – Р. 78–81; Eiusdem. *Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: istoriniskontekstas // LDK kalbos, kultūros ir raštijos tradicijos. V tarptautinės konferencijos pranešimų tezės. 2008 m. lapkričio 12–14 d.* Vilnius – Seinai. – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008. – Р. 93–96; Eiusdem. *Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: istorinis kontekstas // Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kalbos, kultūros ir raštijos tradicijos [Bibliotheca archivi Lithuanici 7].* – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2009. – Р. 45–58; Василяускенене А. *Наукові конференції та дослідження з історії Василіянського чину в Литві // Ковчег: науковий збірник із церковної історії.* – Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2003. – Чис. 4: Еклезіяльна й національна ідентичність греко-католиків Центрально-Східної Європи. – С. 329–331; Її ж. *Душпастирське служіння чину Святого Василя Великого у Литві // Добромільська реформа і відродження української церкви.* Доповіді та матеріали учасників Міжнародної наукової конференції, присвяченої 120-літній річниці початку Добромільської реформи Василіянського Чину Св. Йосафата і 100-літній річниці перенесення василіянського новіцятку з Добромілля у Крехів. – Львів: Місіонер, 2003. – С. 26–41; Її ж. *Цикл конференцій “Чин Св. Василя Великого” в контексті міждержавних зв’язків // Історія релігій в Україні: науковий щорічник.* – Львів: Логос, 2006. – Кн. 2. – С. 296–301; Її ж. *Чин св. Василя Великого: поширення історії // Матеріали VI Міжнародного конгресу україністів. Історія. Політологія.* – Київ, 2008. – Кн. 3, ч. 1. – С. 373–389.

ри, релігії, створюючи національні громадські організації – клуби, культурні центри, об'єднання, товариства, відділи, спілки, громади, угруповання, асоціації. Як відображено у реєстрі асоціацій національних меншин Департаменту національних меншин та еміграції при Уряді Литовської Республіки за 2006 р. – представники 22 національностей, які проживають у Литві, створили 272 організації, у т. ч. українці заснували 17 громадських організацій⁴. Їхню діяльність підтримував Департамент національних меншин та еміграції при Уряді Литовської Республіки (у 2009 р. цей департамент було скасовано, національні меншини підпорядковано Міністерству культури, а литовську діаспору – Міністерству закордонних справ).

Однією з найактивніших українських організацій є Вільнюська громада українців (голова – Наталія Шертвітенє), яка 17 жовтня 2008 р. відзначила двадцяті річницю своєї діяльності⁵.

Для теми цієї статті велике значення має Асоціація литовських та українських істориків (президент – д-р Алдона Васіляускене, яка виконує дані обов'язки вже другий десяток років), заснована в останніх числах грудня 2000 р. Створенню асоціації сприяли групи істориків Києва і Львова та Вільнюська громада українців (особливо її голова Н. Шертвітенє, яка підготувала необхідні документи для реєстрації асоціації).

Для своїх досліджень Асоціація литовських та українських істориків вибрала з широкої теми “Литовсько-українські історико-культурні зв'язки” важливий напрям, присвячений Чину св. Василя Великого. Вибір не випадковий: це єдиний монаший чин, заснований у Литві. Він розгорнув широку культурну й освітню діяльність (школи, бібліотеки, книжкові видання) навіть за відсутності пастирської роботи. Але про історію Чину св. Василя Великого відомо мало.

Асоціація литовських та українських істориків вирішила проводити якомога ширшу просвітницьку роботу з метою поширення знань про Чин св. Василя Великого, зміцнення відносин між литовськими та українськими вченими, виконання спільних дослідницьких проектів, організації досліджень для гідної зустрічі 400-річного ювілею Чину. Для вирішення цих завдань здійснюється спільна організаційна, освітня та наукова діяльність литовських та українських вчених, журналістів та громадських діячів.

Цикл міжнародних наукових конференцій “Чин Св. Василя Великого”.

Для розповсюдження наукових та освітніх знань про ченців-василіян Асоціація литовських та українських істориків вирішила організувати міжнародні науково-практичні конференції із залученням різних установ.

У листопаді 2001 р. в Шяуляї, в Базиліонай (засноване ченцями-василіянами містечко, яке знаходиться недалеко від міста Шяуляй) та у Вільнюсі відбулася перша міжнародна науково-практична конференція, яка дала початок циклу конференцій “Чин Св. Василя Великого”. 2011 рік – це одинадцятий рік від започаткування даного циклу конференцій. За одинадцять років організовано десять конференцій: п'ять у Литві та п'ять в Україні (див. *Табл. 1*). Кожна конференція, крім основної теми, була присвячена різним датам чи подіям.

У 2001 р. на **першій** конференції, присвяченій поверненню церкви Пресв. Трійці у Вільнюсі католикам східного обряду – отцям-василіянам, уперше в Литві широко

⁴ *Tautinių mažumų asociacijos registras*. – Vilnius, 2006. – P. 44–47.

⁵ Vasiliauskienė A. Vilniaus ukrainiečių bendrija: veikla ir perspektyvos // *Voruta*. – 2008. – Rugsėjo 20 (nr. 18). – P. 1, 12; Spalio 4 (nr. 19). – P. 12; Spalio 25 (nr. 20). – P. 12; Lapkričio 8 (nr. 21). – P. 12; Lapkričio 22 (nr. 22). – P. 12.

заговорили про Чин св. Василя Великого. Це була перша міжнародна конференція, присвячена отцям-василянам (так заявив професор о. Порфирій Підручний *ЧСВВ* з Риму), вона отримала широкий відгос у пресі⁶. Важливо те, що про ченців-василян писали у пресі навіть після конференції.

Протягом двох днів було вислухано 13 доповідей, які читали вчені з Італії (1), Польщі (1), України (5) і Литви (6). У конференції взяли участь також українки с. Магдалена і с. Августина з Таллінна, сестри монастиря Пресвятої Родини Східного католицького обряду. У прочитаних у Шяуляйському університеті доповідях було представлено хронологічні зв'язки української греко-католицької церкви і католицької церкви Литви (д-р єпископ єзуїт Йонас Боруга *SJ*), Чин св. Василя Великого у XVII ст. (професор о. Порфирій Підручний *ЧСВВ*), діяльність отців-василян під час радянської окупації (д-р о. Мартин Хабурський *ЧСВВ*), найважливіші дані життя і діяльності святого Йосафата (проф. О. Йосафат Романюк *ЧСВВ*), життя і діяльність митрополита Михаїла (Рагози), Гіпатія (Потія), Йосифа Веляміна (Рутського) (д-р Леонід Тимошенко), бібліотеки ченців-василян у Галичині (д-р Віра Фрис), новий вівтар уніатів другої половини XVIII ст. (Світлана Зінченко), актуальність унійних ідей Мелетія Смотрицького (д-р Надія Непорожня), а також видавничу діяльність отців василян у Жовкві (д-р Мар'ян Лозинський). У доповідях конференції, яка відбулася в середній школі м. Базиліонай було розглянуто: історію парафії (д-р Алдона Василяускене), освітню діяльність василян у Вільнюсі (Наталія Шертвітене), діяльність василян у Литві після відновлення її незалежності (о. Павло Яхимець *ЧСВВ*) і внесок середньої школи м. Базиліонай для історії василян (вчитель Дайнорас Сідабрас).

Після закінчення конференції на засіданні за круглим столом у Вільнюсі вчені та представники литовської церковної ієрархії, члени Сейму Литовської Республіки та журналісти запропонували організувати такі конференції щорічно і щораз обирати нові країни та міста для проведення конференцій.

Друга міжнародна конференція “Добромільська реформа і відродження Української Церкви” (присвячена 120-літтю Добромільської реформи та 100-літтю новіціату в Крехові) відбулася 15–17 травня 2003 р. в Україні (Львів, Крехів, Доброміль)⁷. Литву представляв парох церкви Пресвятої Трійці о. Павло Яхимець *ЧСВВ*, старший науковий співробітник Центру студій дослідження релігій Вільнюського університету д-р Алдона Василяускене, директор середньої школи м. Базиліонай Рімантас Горіс і редактор газети “Mokslo Lietuva” (*Наукова Литва*) Гедімінас Земліцкас. Серед 20 до-

⁶ Kačerauskienė A. Bazilijonai Lietuvoje // *XXI amžius*. – 2001. – Gruodžio 5 (nr. 91). – P. 5; Vasiliauskienė A. Bazilijonų vienuoliai ir Bazilijonų miestelis // *Šiaulių kraštas*. – 2001. – Lapkričio 6 (nr. 259). – P. 2; Eiusdem. Pirmoji konferencija, skirta vienuoliams bazilijonams // *Mokslo Lietuva*. – 2001. – Gruodžio 6 (nr. 21). – P. 13; Eiusdem. Tarptautinė mokslinė konferencija “Bazilijonai Lietuvoje ir Ukrainoje” // *Tautinių bendrijų informacinis biuletenis*. – 2001. – Lapkritis–gruodis (nr. 5). – P. 4–6; Eiusdem. Konferencija Šiauliuose, Bazilijonuose, Vilniuje // *Šiaulių kraštas*. – 2002. – Sausio 5 (nr. 3). – P. 8; Eiusdem. Tarptautinė mokslinė konferencija “Bazilijonai Lietuvoje ir Ukrainoje” // *LAMMD Istorija*. – 2001. – Nr. 49–50. – P. 126–127; “Šiaulių krašto” inf. Bazilijonai – Europos dėmesio centre // *Šiaulių kraštas*. – 2001. – Lapkričio 9 (nr. 262). – P. 1; Zemlickas G. Per bazilijonus plėsis moksliniai tyšiai // *Mokslo Lietuva*. – 2002. – Sausio 10 (nr. 1). – P. 12–13; Лозинський М. Василяни в Литві та Україні // *Міціонар*. – 2001. – № 12. – С. 332–333; Скленар І. Алдона Василяускене: “Ми можемо вчитися одні в одних...” // *За вільну Україну*. – 2001. – 11 грудня (№ 139). – С. 6.

⁷ Паранчак М. Роль Василян у нашому духовному житті // *За Вільну Україну*. – 2003. – 16-17 травня. – С. 2; Данилкевич О. Добромільська реформа і сучасність // Там само. – 27 травня; Василяускене А. Литовська делегація на II-ій Міжнародній науковій конференції, присвяченій ОО Василянам // *Парафіальне Слово*. – 2003. – 25 травня (чис. 21). – С. 9–10; 1 червня (чис. 22). – С. 8; 8 червня (чис. 23). – С. 5–6; 27 липня (чис. 30). – С. 4; 17 серпня (чис. 33). – С. 3–4.

повідей була також одна з Литви – “Відновлення Чину Св. Василя Великого в Київській митрополії у 1617 р.” (д-р Алдона Василяускене). Приємно, що завдяки отцям василянам з Української провінції (особливо тогочасного протоігумена о. Йосипа Будая *ЧСВВ*) було видано збірник доповідей і матеріалів цієї конференції⁸. Та, на жаль, його не відредагували як наукове видання, тому цей збірник має тільки освітній характер.

18–21 вересня 2003 р. в Шяуляйському районі у м. Базиліонай відбулася **третя** міжнародна науково-практична конференція “Чин Святого Василя Великого: про-світницька діяльність”, присвячена 230-річчю Базиліонайської середньої школи⁹. Це була друга конференція в Литві. Завдяки великій просвітній роботі вона значно відрізнялася від перших і була відзначена увагою з боку оточення Президента Литовської Республіки, Уряду Литовської Республіки, віддало їй належне й Посольство України в Литві, Литовське Почесне консульство у Львові, представники влади м. Шяуляй та Шяуляйського району, надійшли вітальні телеграми навіть із Риму від Генеральної курії отців василян. Усі конференції, які проводилися у м. Шяуляй та м. Базиліонай, починалися вітальним словом і молитвою єпископа Шяуляйського Еугеніюса Бартуліса.

Ось деякі статистичні дані із третьої конференції: прочитано 16 доповідей (8 доповідей читали науковці з України, 8 – з Литви)*, які підготували миряни (8), отці і брати василяни (6), сестра черниця з України (1) і священнослужитель із Литви (1). 12 доповідей прочитали чоловіки і 4 – жінки.

У конференції взяли участь: високопоставлений представник українських провінційних василян – протоігумен о. Йосиф Будай *ЧСВВ*, ректор Василянського інституту філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рут-

⁸ *Добромільська реформа і відродження Української церкви. Доповіді та матеріали учасників Міжнародної наукової конференції, присвяченої 120-літній річниці початку Добромільської реформи Василянського Чину Св. Йосафата і 100-літній річниці перенесення василянського новіціату з Доброміля у Крехів.* – Львів: Місіонер, 2003. – 304 с.

⁹ Lingienė L. Bazilionų mokyklos jubiliejų pažymi jos įkūrėjai // *Mūsų dienos. Šiaulių rajono savaitraštis.* – 2003. – Rugsėjo 19 (nr. 31). – P. 1–2; Rimkus V. Konferencija Bazilionuose // *Gimtinė.* – 2003. – Lapkričio 1–30 (nr. 11). – P. 6; Eiusdem. Konferencija Bazilionuose // *Mokslas ir technika.* – 2003. – Nr. 10. – P. 47; Eiusdem. Konferencija Bazilionuose // *Šiaulių universitetas.* – 2003. – Spalio 2 (nr. 11). – P. 2; Eiusdem. Paslaptingasis trikampis Lietuvoje // *Gimtinė.* – 2003. – Gruodžio 1–31 (nr. 12). – P. 5; Vasiliauskienė A. Antroji tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija Lietuvoje // *Tautinių bendrijų biuletenis.* – 2003. – Nr. 3–4. – P. 15–16; Eiusdem. Konferencija vienuoliams baziljonams // *Mokslo Lietuva.* – 2003. – Lapkričio 20 – gruodžio 3 (nr. 20). – P. 18; Eiusdem. Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: švietėjiška veikla”...; Zemlickas G. Dabarties mokykloje galima išvysti ateities Lietuvą // *Mokslo Lietuva.* – 2003. – Lapkričio 20 – gruodžio 5 (nr. 20). – P. 9; Василяускене А. Огляд Конференції посвященої Чину Св. Василя Великого (1); (2); (3); (4); (5); (6); (7) // *Парафіяльне Слово.* – 2003. – 28 вересня (чис. 38). – С. 5–6; 5 жовтня (чис. 39). – С. 6–7; 12 жовтня (чис. 40). – С. 4; 19 жовтня (чис. 41). – С. 4; 26 жовтня (чис. 42). – С. 3–4; 16 листопада (чис. 45). – С. 4; 23 листопада (чис. 46). – С. 4.

* Доповіді читали представники духовенства о. Йосиф Будай *ЧСВВ*, о. Мартин Хабурський *ЧСВВ*, о. Іван Майкович *ЧСВВ*, о. Павло Яхимець *ЧСВВ*, брат Мар’ян Грабельний *ЧСВВ*, брат Ілля Броновський *ЧСВВ*, сестра монахиня Мирослава Яхимець *СПДМ* і литовець клірик Юстас Ясенас. Доповіді також читали директор Наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. Івана Франка д-р Богдан Якимович із аспірантом Олександром Седляром та д-р Ігор Сковчиляс (Інститут історії Церкви Українського католицького університету). Серед учасників-литовців були ще проф. габ. д-р Вітаніс Рімкус (Шяуляйський університет), Дануте Ластаускайте (центр катехитики Шяуляйського єпископату), Рімантас Горіс, Ірена Вайчюлене і Дайнорас Сідабрас (вчителі Базиліонайської середньої школи) і д-р Алдона Василяускене (ст. науковий співробітник Вільнюського університету).

ського о. Мартин Хабурський *ЧСВВ* зі студентами з України, директор Буцацького колегіуму о. Іван Майкович *ЧСВВ* і магістр новіціату Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії у Жовкві сестра Мирослава Яхимець *СПДМ*.

Четверта конференція – “Чин Св. Василя Великого – просвітницька діяльність – Василяни Волині” відбулася у Володимирі-Волинському 30 листопада 2003 р. Вона була присвячена 380-ій річниці мученицької смерті св. Йосафата.

Ця конференція та інші заходи, присвячені св. Йосафату, відбувалися вперше у його рідному місті після того, як Україна відновила свою незалежність. Литву представляли о. Павло Яхимець *ЧСВВ*, педагог і перекладач Степан Луцевич, директор Базиліонайської середньої школи Рімантас Горіс, д-р Алдона Васіляускене.

Із доповідями про св. Йосафата на різноманітні теми після молитви і вступного слова протоігумена о. Йосифа Будая *ЧСВВ* виступили о. Пантелеймон Саламаха *ЧСВВ* (Крехів), д-р Галина Марчук (Луцьк), монах-студит о. Пахомій Кавальов (Львів; для поглиблення знань він прибув до України з Білорусі), д-р Алдона Васіляускене (Вільнюс, Литва).

П'ята міжнародна науково-практична конференція “Чин Св. Василя Великого: історія і дослідження” була присвячена 400-річному ювілею від моменту вступу духовного натхненника Івана Кунцевича – св. Йосафата *ЧСВВ* до Вільнюського монастиря Пресвятої Трійці. Конференція відбулася 11–13 листопада 2004 р. (Шяуляйський університет, церква св. Казимира у Вільнюсі, Вільнюський василіянський монастир).

Учасники конференції заслухали 11 доповідей (5 доповідей читали вчені з України, 4 – з Польщі і 2 – з Литви). Було розглянуто культ архієпископа Полоцького Йосафата Кунцевича і його перші зображення на іконах (д-р Анджей Гіль, Польща), ікони св. Йосафата (д-р Олег Сидор, Україна), обговорено питання переходу православних Жемайтії до унії (д-р Ріта Трімонене, Литва), розглянуто богословську освіту в Українській греко-католицькій церкві та її вплив на духовне формування ченців-василіян (Ярослав Глушук, Україна), вивчення нової ідентифікації Берестейської церковної унії: культ св. Йосафата Кунцевича у XVIII ст. (д-р Ігор Сkochиляс, Україна), огляд монастирів василіян у Львівській єпархії 1700–1739 рр. (д-р Андрій Павлишин, Польща), василіянські жіночі монастирі в Литовсько-Польській державі XVIII ст. (Олег Дух, Україна – Польща), джерела духовності оо. Василіян для світського духовенства Холмської дієцезії (д-р Вітольд Бобрик, Польща), Чин св. Василя Великого у Галичині та його вплив на формування католицької ідентичності у підпільній Греко-католицькій церкві (Світлана Буркіна, Україна), представлено дані латинського та візантійського впливу на Греко-католицьку церкву у міжвоєнний час: позиція василіянського чину (Наталія Дмитришин, Україна), проведено деякі паралелі між двома святими: св. Казимиром і св. Йосафатом (д-р Алдона Васіляускене, Литва).

Шоста Міжнародна науково-практична конференція “Чин Св. Василя Великого – історія і освітня діяльність” була присвячена десятиліттю Буцацького колегіуму ім. св. Йосафата (12–14 травня 2005 р., Буцацький Василіянський монастир Чесного Хреста Господнього, Україна)¹⁰. Початком даної конференції стали дні Шяуляйського університету, організовані Василіянським інститутом філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського, у яких взяли участь представники

¹⁰ Васіляускене А. У місті дитинства Св. Йосафата – подарунки із Литви // *Парафіяльне Слово*. – 2003. – 7 грудня (чис. 48). – С. 3; 14 грудня (чис. 49). – С. 3–4; 21 грудня (чис. 50). – С. 8.

Львівського національного університету імені Івана Франка (далі – ЛНУ ім. І. Франка), а також керівники литовської громади “Медейна” у Львові¹¹.

Протягом трьох днів було виголошено дев’ятнадцять доповідей, із них сім – в Брюховичах*. У перший день конференції в Бучачі було прочитано три доповіді, а на другий – дев’ять**. 5 із 19 доповідей підготували жінки (3 – литовки та 2 – українки). 8 доповідей читали священнослужителі (з п’ятьма доповідями виступили василіяни, а одну доповідь, яку підготував греко-католицький священник, виголосив єпископ; дві доповіді були з Литви: одна з них належала священнику-єзуїтові, директору Каунаської єзуїтської гімназії Гінтарасу Віткусу SJ, а друга – священнику Егідіюсу Венцкусу з Шяуляйського університету. Загалом литовці виголосили 8 з 19 доповідей.

Сьома міжнародна наукова конференція із циклу “Чин Св. Василя Великого” – на тему “Литовці і українці: історично-культурні зв’язки” – була присвячена 15-річчю повернення церкви Пресв. Трійці у Вільнюсі. Вона відбулася в Посольстві України у Вільнюсі 10–12 листопада 2006 р. Конференцію організувало Посольство України в Литві, Шяуляйський університет, Чин св. Василя Великого, Асоціація литовських та українських істориків. У Шяуляйському університеті доповіді читали українці проф. Богдан Котур, доц. Мар’ян Лозинський, Юрій Гудима, доц. Василь Кметь і доц. Володимир Поліщук.

Це була перша конференція, яка відбулася в Посольстві України у Литовській Республіці, а розпочалася вона днями ЛНУ ім. І. Франка в Шяуляйському університеті. Учасників привітали Надзвичайний і Повноважний Посол України в Литовській Республіці Борис Клімчук, проректор Шяуляйського університету проф. Донатас Юргайтіс, генеральний директор Департаменту національних меншин і діаспори при Уряді Литовської Республіки Антанас Пятраускас, проректор з наукової роботи ЛНУ ім. І. Франка проф. Богдан Котур, протоігумен Чину св. Василя Великого

¹¹ Vasiliauskiene A. VI tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: istorija ir švietėjiška veikla” // *Lietuvos aidas*. – 2005. – Birželio 8 (nr. 132). – P. 4; Birželio 9 (nr. 133). – P. 4; Birželio 10 (nr. 134). – P. 4.

* Під час днів Шяуляйського університету у Брюховичах було прочитано 7 доповідей: “Шяуляйський єпископат: діяльність і перспективи” (капелан Шяуляйського університету о. Егідіус Венцкус; доповідь зачитав о. Гінтарас Віткус SJ), “Шяуляйський університет: історія, перспективи майбутнього” (проф. Вацловас Трічіс), “Паралелі історії і культури Литви” (проф. Геновайте Качюшкенє), “Наукова газета “Наукова Литва” і ченці василіяни” (Гедімінас Земліцкас), “Дослідження Чину Св. Василя Великого” (д-р Алдона Васіляускенє), “Чин Св. Василя Великого в теперішні часи” (о. Григорій Гриньків ЧСВВ), “Історія Василянського інституту філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського в Брюховичах” (о. Діонізій Заведюк ЧСВВ).

** Доповіді: “Бучацький колегіум ім. Св. Йосафата: досвід десятилітньої діяльності і перспективи на майбутнє” (о. Іван Майкович ЧСВВ), “Особливості виховання цінностей у секуляризованому суспільстві Литви: контекст католицьких шкіл” (свящ. Гінтарас Віткус SJ), “Митрополит Йосиф Велямін Рутський і виховання” (о. Артемії Новицький ЧСВВ), “Бучацький місійний інститут ім. Св. Йосафата оо Василян у 1911–1946 рр.” (о. Діонізій Заведюк ЧСВВ), “Українська Греко-Католицька Церква у Східній Галичині на початку XIX ст.: контекст дипломатичних відносин між Російською та Австрійською імперіями” (д-р Оксана Карліна), “Діяльність філії “Просвіти” в Бучачі напередодні Першої Світової війни” (д-р Богдан Якимович, Олександр Седляр), “Бучацький Василянський монастир і Василянський Чин у період Західно-Української Народної Республіки 1918–1919 рр.” (проф. Микола Литвин), “Національно-культурна місія ченців Бучацького монастиря отців василіан” (д-р Ярослав Стоцький), “Француз о. Стосаджіт Жак у Бучацькому монастирі” (д-р Петро Шкраб’юк), “Документальна спадщина отців Василян у бібліотеці ім. В. Стефаніка: огляд матеріалів” (Тетяна Гуцаленко), “Чорне життя у XVII ст. на прикладі Плісненсько-Підгорецького монастиря” (Юрій Гудима), “Вільнюські Василяни в Бучачі” (д-р Алдона Васіляускенє), “Шяуляйський університет і отці Василяни” (габ. д-р, проф. Вацловас Трічіс, габ. д-р, доц. Донатас Юргайтіс).

о. Григорій Гриньків *ЧСВВ*. Протягом цієї конференції було виголошено 10 доповідей*.

Восьма міжнародна конференція “Чин Св. Василя Великого: Лаврівський монастир Св. Онуфрія” відбулася 27–28 липня 2007 р. у Старому Самборі та в Лаврові. Конференція була присвячена 800-літтю заснування монастиря св. Онуфрія¹².

У вітальному слові новий протоігумен Провінції Найсвятішого Спасителя в Україні о. Йоанікій (Михайло Чверенчук) *ЧСВВ* відзначив, що монастир, 800-ліття історії якого вони відзначають, – це своєрідна фортеця і у фізичному, і в духовному значенні. Тому свято містило декілька важливих складових частин: наукову конференцію, презентацію альбому і низки проектних робіт щодо збереження Лаврова; Святу Літургію і концерт; все це має спільну мету – засвідчити любов до Бога, розвивати і примножувати духовне багатство краю.

Модератор конференції о. Корнилій (Віктор Яремах) *ЧСВВ*, розпочинаючи засідання, наголосив, що свято 800-річчя Монастиря св. Онуфрія – важлива подія не лише для ченців-василіян, але й для всього краю, для всієї Церкви. Відтак свято відзначають не тільки молитвами, піснями і танцями, але й за допомогою науковців, які відкривають історію, призабуту за довгі часи окупації.

Було виголошено сім доповідей: “Феномен Лаврівського монастиря” (д-р Михайло Швед), “Лаврівський монастир: видавнича діяльність ЧССВ” (д-р Мар’ян Лозинський), “Рукописні книжки Галицько-Волинського князівства” (д-р Віра Фрис), “Лаврівська школа о.о. василіян в історії Української церкви” (д-р Петро Шкраб’юк), “Отці василіяни: історично-культурні зв’язки між Литвою та Україною” (д-р Алдона Василяускене), “Перемисько-самбірський єпископ Антон Ангелович і відновлення Галицької митрополії у 1807 році” (д-р Іван Паславський), “Духовне значення монастиря у Лаврові” (о. Корнилій Яремах *ЧСВВ*).

Дев’ята міжнародна наукова конференція із циклу “Чин Святого Василя Великого” відбулася 9–11 жовтня 2009 р. у середній школі м. Базиліонай і була присвячена 260-річчю культурної діяльності отців василіян в Падубісй¹³. І хоча отців васи-

* Перелік доповідей: “Національні меншини у Литві” (завідувач відділу національних меншин Департаменту національних меншин і діаспори при Уряді Литовської Республіки Раса Палюкене), “Українці в Литві” (член Громади українців м. Вільнюса, редактор радіопередачі “Калинові грона” Юрій Паньків), “Вісник Литовсько-українського товариства: інформація – джерело історії” (ст. науковий співробітник Шяуляйського університету і Львівського національного університету ім. Івана Франка д-р Алдона Василяускене), “Відродження національно-релігійних стосунків українців та литовців” (проректор Львівського національного університету ім. Івана Франка д-р доц. Мар’ян Лозинський), “Навчання у Йосифа Веляміна Рутського ЧСВВ” (проф. Туринського університету Августин Баб’як), “Сліди литовців у Львові (XIII–XIV ст.): історичний аспект” (директор музею історії Львівського національного університету ім. Івана Франка Юрій Гудима), “Проблеми формування мирянського руху в Київській митрополії XVI–XVII ст.: Львів і Вільно” (д-р, доц. Василь Кметь, Львівський національний університет ім. Івана Франка), “Церква Пресв. Трійці у Вільносі: огляд діяльності за 15 років” (парох церкви Пресв. Трійці у Вільносі о. Павло Яхимець ЧСВВ), “Щодо окремих питань вивчення та популяризації спільної історичної і культурної спадщини українського та литовського народів” (радник Посольства України у Литовській Республіці д-р Григорій Нечепоренко), “Право патронату у Великому Литовському князівстві у першій половині XVI ст.” (науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України д-р Володимир Поліщук).

¹² Vasiliauskienė A. Aštuntoji konferencija skirta Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinui // *Lietuvos aidas. Naujasios žinios*. – 2008. – Sausio 26 (nr. 22). – P. 2–3.

¹³ Vasiliauskienė A. Bazilionų vidurinė pagerbė vienuolių bazilijonų // *Dialogas*. – 2009. – Spalio 30 (nr. 39). – P. 13; Eiusdem. IX konferencija iš ciklo “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas” // *Voruta*. – 2009. – Lapkričio 7 (nr. 21). – P. 15; Lapkričio 21 (nr. 2). – P. 15; Eiusdem. Konferencijos svečias – ukrainietis iš Jonavos // *Jonavos*

ліян тут не було вже протягом тривалого часу, проте люди знали про їхню працю, відчували їхній дух – тому діяльність василіян можна вважати безперервною.

Конференція розпочалася Божественною Св. Літургією в Церкві св. Василя Великого, відправити яку прибули священники з України, у ній взяв участь також парох місцевої парафії; після Св. Літургії було освячено скульптуру, присвячену Чину св. Василя Великого.

Доповіді на конференції читали науковці з Литви (5) та України (3): “Чин Св. Василя Великого: Історичні акценти в ході історії” (д-р Алдона Васіляускене), “Церква Пресвятої Трійці у Вільнюсі в період відновлення Литвою незалежності і отці василіяни” (о. Павло (Петро) Яхимець ЧСВВ), “Зв’язки Василянського інституту філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського у Брюховичах з Литвою і литовцями” (о. Артемій (Михайло) Новицький) ЧСВВ), “Зв’язки Шяуляйського університету з вищими школами України” (проф. Донатас Юргайтіс), “Реалії і таємниці Дубіського верхоріччя” (проф. Вітаніс Рімкус), “Місцевість Базіліонай в сучасних таємницях світу” (Ромуальдас Озолас), “О. Василь Зінько ЧСВВ між Україною та Литвою” (доц. д-р Володимир Андришко), “Увіковічення імені о. Василя Зінька ЧСВВ у Литві” (доц. д-р Ірена Раманецкене).

Десята наукова міжнародна конференція “Чин Св. Василя Великого в історії Церкви” відбулася 6–8 жовтня 2010 р. у Волинському національному університеті ім. Лесі Українки. І не випадково: у XIV ст. Луцьком і навколишніми землями правив наймолодший син великого князя Гедиміна – Любарт (1300–1383), він тут збудував замок, який сьогодні – після реставрації – стає все кращим і кращим.

Конференцію організували Волинська обласна державна адміністрація, Волинський національний університет ім. Лесі Українки, Шяуляйський університет, Василянський інститут філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського в Брюховичах, Асоціація литовських та українських істориків.

Доповіді були заслухані на п’ятьох засіданнях “Литва і чин Св. Василя Великого” (модератори д-р о. Роберт (Роман) Лисейко ЧСВВ і проф. Ігор Сकोчиляс), “Традиції чину Св. Василя Великого на ниві виховання” (д-р Алдона Васіляускене і проф. Леонід Тимошенко), “Чин Св. Василя Великого у XVI–XVIII ст.” (проф. Володимир Осадчий і д-р Ірена Водзняновська), “Чин Св. Василя Великого у XIX – на початку XX ст.” (проф. Михайло Довбищенко і д-р Оксана Карліна), “Чин Св. Василя Великого в історії окремих монастирів” (д-р Валентина Лось і д-р Олена Філатова).

Науковці з Литви (3), Польщі (2), Італії (1), Білорусі (2) та України (15) зачитали 23 доповіді (вісім із них виголосили жінки, а п’ять підготували отці василіяни). Вперше матеріали конференції із циклу “Чин Святого Василя Великого” були надруковані у фаховому науковому періодичному виданні¹⁴.

naujienos. – 2009. – Spalio 27 (nr. 89). – P. 10; Eiusdem. Lietuvių ir ukrainiečių istorikai tęsia bendrus darbus // *Tautinių bendrijų namai*. – 2009. – Nr. 4. – P. 22–23.

¹⁴ Тексти доповідей учасників конференції були опубліковані у першому розділі “Історія Греко-Католицької церкви та василіянського чину” збірника наукових праць: *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Історичні науки*. – 2011. – № 23. – С. 4–75. Подасмо їхній перелік: Баб’як А. Йосиф Велямин Рутський – апостол єдності (1574–1637 рр.) (с. 4–13); Кречун П. М. Святий Йосафат Кунцевич (1580–1623) як свідок віри в контроверсії релігійної епохи (с. 14–19); Саламаха М. П. Друкарня Почаївського монастиря василіянського чину у XVIII – на початку XIX ст. (с. 19–24); Стецьк Ю. О. Душпастирська праця василіянського чернецтва Перемишльської єпархії (друга половина XVIII ст.) (с. 25–31); Лось В. Є. Черниці-василіанки волинських монастирів XVIII – XIX ст.: духовна формація та повсякденне життя (с. 31–37); Білик В. А. Урегулювання правого становища василіянських

На конференції багато уваги приділено видатним ченцям-василіянам св. Йосафату, Йосифові Велямину Рутському, митрополитові Андрею Шептицькому. Було представлено результати досліджень їхньої пастирської, видавничої, освітньої діяльності в окремі періоди, життя василіянських монастирів та провінцій, а також – дослідження репресій проти василіян, історії їх винищення, виходу василіян із підпілля та їхньої сучасної діяльності.

Свята літургія східного обряду. Всі конференції, присвячені Чину св. Василя Великого, розпочиналися Святою Літургією. В Литві – у Базиліонаї та в Шяуляї – католики латинського обряду мали змогу ознайомитися із молитвами греко-католицького обряду, слухати українські церковні пісні.

На Св. Літургію, яку правили ченці-василіяни в Костелі св. Василя Великого (Базиліонаї) і в костелі Св. Юргіса (Шяуляї), збиралося багато віруючих. У Св. Літургії брали участь не тільки отці василіяни, але і єпископ Шяуляйський Єугеніус Бартуліс та священики-литовці.

На запрошення парафіян Шяуляйського району, парафії св. Василя Великого та пароху Йорданаса Урбонаса у грудні 2003 р. з України прибули ректор Василіянського інституту філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського о. Мартин Хабурський *ЧСВВ* і семеро студентів-монахів – на свято св. Василя Великого (1 січня). Для єдиної в Литві церкви, яка носить ім'я св. Василя Великого, гості привезли подарунок – ікону св. Василя Великого. 31 грудня 2003 р. ченці-василіяни відправили вечірню, а 1 січня 2004 р. – утрєню, після якої була освячена привезена ікона і відправлена Св. Літургія, яку відслужив о. Мартин Хабурський *ЧСВВ*, о. Павло Яхимець *ЧСВВ* і парох Йорданас Урбонас.

Презентації друкованих видань на конференціях. На згаданих вище конференціях було представлено низку наукових та науково-популярних видань.

Так, у 2005 р. делегація ЛНУ ім. І. Франка в Шяуляйському університеті презентувала свої найновіші видання і подарувала їх Шяуляйському університетові.

27–28 липня 2007 р. під час восьмої міжнародної конференції, яка відбулася у Старому Самборі та Лаврові, було представлено книгу-альбом “Василіянський монастир святого Онуфрія у Лаврові” (112 с.). Її видало львівське видавництво ченців-василіян “Місіонер”.

Автор Михайло Швед відзначив, що ідею видання подав ігумен монастиря св. Онуфрія о. Миколай (Володимир) Ковалишин *ЧСВВ*. Автор розкрив також концепцію альбому. Це науково-популярна праця, яка допоможе відвідувачам Лаврівського монастиря розширити їхні знання, спонукатиме прочан приїхати до монастиря. М. Швед наголосив на значенні мощей св. Онуфрія (IV ст.) для Лаврова: мощі, які тут зберігалися раніше (зараз їхня доля невідома), надали місцевості ореолу святості, і це було великим заохоченням до прощ. Саме тут збудували перший в Україні монастир св. Онуфрія. На Лаврівському некрополі поховано представників різних

монастирів у Правобережній Україні наприкінці XVIII – у 30-х рр. XIX ст. (с. 38–43); Водзняновска І. Стан василіянських монастирів Білоруської провінції за візитацією 1823 року (с. 44–53); Філатова Л. М. Василіяни в суспільно-політичному й культурному житті білорусько-литовських губерній. 1772–1839 рр.: історіографія (с. 53–59); Яновська В. В. Унійне віровизнання в релігійній свідомості білорусів (друга половина XIX – початок XIX ст.) (с. 59–65); Макар Ю. І., Яценюк Т. С. Греко-католицьке духовенство у творенні та діяльності структур влади Західноукраїнської Народної Республіки (с. 65–69); Марцелюк П. Душпастирство василіянського монастиря Різдва Христового в Жовкві між світовими війнами XX ст.: ідеали жертвовності в період жертвоприношень (с. 69–75).

конфесій, різних прошарків населення. В Лаврові у монастирі св. Онуфрія похований і литовець Войшелк-Лавро. А кум Войшелка Лев Данилович, ставши монахом, вибрав монаше ім'я Онуфрій. М. Швед підкреслив, що некрополь – це не тільки земля, але й місцева церква – єдина церква у Галичині, що збереглася із кінця XIII ст. На двох стінах вціліли дуже цінні фрески, тому історична місія сучасників – зберегти і передати майбутнім поколінням не тільки наукові знання, але і кожний камінчик самої церкви.

На дев'ятій конференції, яка відбулася 9–11 жовтня 2009 р. у Базиліонаї, доцент Шяуляйського університету д-р Ірена Раманецкене, представивши макет монографії д-ра А. Васіляускене “Студія Василя Зінька “Сестра Рафаїла”: історико-біографічний контекст, наукові коментарі і богословська термінологія”, підкреслила, що майбутня книга – це не тільки увіковічнення пам'яті отця василіянина Василя Зінька, але і самого Чину св. Василя Великого. І. Раманецкене, зокрема, розповіла про подані у книзі о. Василя Зінька *ЧСВВ* відносини між литовцем Александрасом Римкевічюсом та українкою Марусею Билівською, історію їхнього нелегкого життя. Вона звернула увагу на дві описані у монографії особистості – сестру Рафаїлу (Ванду Римкевічюте) і священника Василя Зінька *ЧСВВ*. Священик, прагнучи увіковічнити працю сестри Рафаїли і передати її до Литви, написав про неї книгу.

Культурно-мистецька програма конференцій. Під час проведення конференцій, присвячених Чину св. Василя Великого, регулярно відбувалися *виставки, екскурсії, концерти, перегляди відеофільмів*. Виставки були організовані тільки під час конференцій у Литві.

Виняткову виставку організовано під час третьої конференції: в Будинку культури м. Базиліонаї експоновано публікації, документи, вироби прикладного мистецтва та картини проф. Вітяніса Рімкуса і митців родом із цього міста. Учасники конференції ознайомилися із фотографіями, на яких висвітлені важливі моменти із першої конференції, що відбулася в листопаді 2001 р. у Шяуляї, Базиліонаї та Вільнюсі, а також другої, що проходила у травні 2003 р. у Львові, Крехові та Добромилі. Всі ці моменти зафіксував редактор часопису “Mokslo Lietuva” (*Наукова Литва*) Гедімінас Земліцкас.

Професор Шяуляйського університету габ. д-р Вітяніс Рімкус ознайомив усіх із особистими мистецькими роботами, своєї сім'ї, а також творами мистецтва інших осіб. Він люб'язно погодився подарувати один із експонатів виставки Василіянському інституту філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Велямина Рутського. Картина з присвятою автора проф. В. Рімкуса разом із ченцями-василіянами – учасниками конференції – помандрувала в Україну.

13 листопада 2004 р. у спортзалі Базиліонайської середньої школи сестра Регіна Тересюте організувала виставку старих релігійних книжок, хрестів та рупінтоелісів*. Ці унікальні експонати збирала і зберегла сама черниця. Вони дуже зацікавили учасників конференції.

На конференції, які проводилися в Литві, приїжджали брати-василіяни та різні мистецькі колективи, які брали участь у Св. Літургіях та різноманітних заходах культурно-розважальної програми.

* Рупінтоеліс – характерна для литовської народної культури статуетка, що символізує Бога, який піклується про людей.

У 2003 р. на Св. Літургії співали студенти – брати-василіяни Василянського інституту філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського, дитячий хор студій української мови та релігійної науки із Гіжицка (керівник – сестра Наталя Маціна ПНДМ, Польща), український хор Венгожевської парафії (керівник – Ярослав Гутник, Польща).

Учасники третьої конференції також дивилися виступ мистецьких колективів Базиліонайської середньої школи та студентів-ченців-василіянского інституту філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського.

У 2005 р. капела бандуристів “Зоряниця” ЛНУ ім. І. Франка з керівником Зіновією Сичак уперше відвідала Шяуляйський університет та Базиліонайську середню школу. Учасники зустрічі могли наче доторкнутися до українського національного інструмента – бандури, слухаючи в її звучанні українські пісні на слова Івана Франка та інших авторів.

6 вересня 2005 р. у Базиліонайському Будинку культури Шяуляйського району відбувся великий концерт. Це був особливо цінний духовний подарунок Базиліонайській школі та місту до 1 вересня від Надзвичайного і Повноважного посла України в Литовській Республіці Бориса Петровича Клімчука. Переповнений зал Будинку культури чекав на гостей з України – мистецькі колективи Волинської області – оркестр смичкових “Кантабіле” (керівник Товій Рівець) та чоловічий квартет (керівник Андрій Гордійчук). Ці колективи відомі не тільки в Україні, але й за її межами, є лауреатами різних конкурсів, давали концерти на найвідоміших сценах світу. Більшість виконавців мають звання заслужених артистів, педагогічні та наукові звання. Кілька творів прозвучали у виконанні заслуженої артистки України солістки Зої Комарук. За такий подарунок колектив Базиліонайської школи написав відкриту подяку (надруковану в пресі) послу Б. Клімчуку.

Культурну програму виконавців ефектно доповнила та закінчила наукова конференція “Чин Св. Василя Великого – продовження культурних зв’язків”.

Для учасників конференцій давали концерт хор Шяуляйського університету “Павасаріс” (керівник – доц. Стасіс Жалаліс), який виконав кілька народних і релігійних пісень. Учасників конференцій розважали мистецькі колективи Базиліонайської середньої школи: молодіжний колектив народних танців (керівник – Віда Багдонене), три колективи під керівництвом Моніки Марцінкявічене: юнацький колектив народних танців, дівоча група сучасних танців та група сучасних танців “Свая”, два ансамблі під керівництвом Арвідаса Марцінкявічюса: дівчатка 6-ого класу і Дівочий ансамбль із солісткою Монікою Пекаускайте, концерт учнів (вчителька Сабіна Горене). Крім того, виступали мистецькі колективи Базиліонайського Будинку культури: тріо саксофоністів (керівник – Вацловас Даускурдіс), змішаний квартет (керівник – Алдона Вішняускаене) і Сполучена сільська капела (керівник – Нійоле Каралене).

Під час дев’ятої конференції музичні твори виконали акордеоністи Шяуляйської консерваторії Рута Паулаускайте, Йовіта Поцюте (дует) і Аурімас Горіс (до концерту музикантів підготував викладач Йонас Маркявічюс).

Колективи Базиліонайської середньої школи багато разів відвідували церкву Пресв. Трійці під час вшанування пам’яті св. Йосафата. На це свято приїжджає багато ченців-василіян. Так, 12 листопада 2005 р. ансамбль Базиліонайської середньої школи Шяуляйського району виконав кілька музичних творів після Св. Літургії (на канкляі грала вчителька Сабіна Горене, на акордеоні грав учитель музики Арвідас

Марцінкявічюс, на бірбіняї – п’ятикласники Домантас Горіс і Бенас Марачяускас та ученя четвертого класу Юргіс Аугайтіс)*.

У 2003 р. студенти-василіяни, які приїхали з Перемишля, в залі Шяуляйського університету показали міні-спектакль із життя св. Йосафата (спектакль підготували за студією о. Йосафата Романюка *ЧСВВ*, яка була присвячена святому). У листопаді 2003 р. на четвертій конференції – у Володимирі-Волинському – були виконані кілька музичних номерів і зіграні фрагменти із життя св. Йосафата.

У 2003 р. до програми конференції було включено перегляд відеофільму Рімантаса Горіса, знятого на другій міжнародній конференції, що відбулася в Україні. Показ відеофільму з конференції відбувся також у 2009 р.

Експурсії. Учасники конференцій, які приїжджали до Литви, знайомилися з містом Шяуляй, Шяуляйським університетом, з унікальною мистецькою пам’яткою неподалік Шяуляю – Горою Хрестів, містом Шілува, Тітувеньським монастирем. Відбувалися подорожі до Балтійського моря, а саме до Куршської коси (Йодкранте, Ніда). Було організовано екскурсію у Варнай, колишній центр Жемайтійського єпископату: там учасники конференції ознайомилися з експонатами чинного музею єпархії, відвідали колишню катедру, церкву св. Александраса. Відбувалися також численні екскурсії Вільнюсом, відвідування музеїв у столиці Литви, поїздки до Тракаю.

Литовцям, які приїжджали на конференції та інші заходи в Україні, також організовували екскурсії в тих місцевостях, де проводилися конференції: Львові, Крехові, Бучачі, Лаврові.

Учасники десятої конференції ознайомилися не лише з історією, архітектурою, музеями Луцька, а й побували на виїзних екскурсіях у музеї В’ячеслава Липинського (с. Затурці), музеї-садибі Лесі Українки (с. Колодяжне), козацькому етнографічному музеї під відкритим небом, що містить 10 пам’яток архітектури (с. Рокині).

Роль конференцій у розповсюдженні наукових знань та поглибленні міжнародної співпраці. Цикл міжнародних наукових конференцій “Чин Св. Василя Великого” не тільки згуртував учених, але й став підґрунтям для розвитку наукових зв’язків. У розвитку наукової комунікації можна виділити декілька напрямів: угоди про співпрацю між ВНЗ та діяльність для їх реалізації, нові видання, статті у наукових журналах, залучення студентів до поширення знань про василіян, конференції, окремі доповіді, присвячені Чину св. Василя Великого – на різних конференціях: і локального характеру, на і спеціалізованих міжнародних наукових конференціях, присвячених цьому чину (*див. Табл. 2*).

Ще 2001 р. під час організації першої міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Чину св. Василя Великого, Шяуляйський університет люб’язно дозволив використовувати його найкращий Білий зал, де й започатковано цикл таких наукових зустрічей. Далекоглядність тогочасного ректора Шяуляйського університету професора Вінцаса Лаурутіса щодо важливості міжнародних культурних зв’язків, розуміння їхньої значущості дозволили університетові швидко приєднатися до організації конференцій і стати найважливішим меценатом цих заходів у Литві.

Співпраця університету з українцями – ченцями-василіянами і світськими вченими – поглиблювалася. 30 вересня 2004 р. підписано угоду про співпрацю між Шяуляйським університетом і Василянським інститутом філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського у Брюховичах, а в 25 травня 2005 р. –

* Канкляй (канклес) і бірбіняї (бірбіне) – литовські народні музичні інструменти.

між Шяуляйським університетом та ЛНУ ім. І. Франка. Слід зазначити, що в незалежній Литві Шяуляйський університет став першим ВНЗ, який підписав угоду про співпрацю з українськими вищими навчальними закладами. Варто підкреслити, що 12 травня 2005 р. Шяуляйський університет організував свої дні в зазначеному інституті отців-василіян, а ЛНУ ім. І. Франка 10 листопада 2006 р. – в Шяуляйському університеті.

Співробітники Шяуляйського університету брали участь у наукових конференціях, організованих Науковою бібліотекою ЛНУ ім. І. Франка (20–21 лютого 2003 р., 20 грудня 2003 р., 16–17 лютого 2005 р., 8–9 лютого 2006 р., 8–9 лютого 2007 р.), на міжнародних симпозиумах славістів (24–26 травня 2005 р., 16–18 травня 2006 р., 16–18 травня 2007 р., 15–16 травня 2008 р.), ювілейному конгресі “Дух, наука, думка, воля” до 150-річчя від дня народження Івана Франка (27 вересня – 1 жовтня 2006 р.).

У ЛНУ ім. І. Франка з 2006 р. почав виходити у світ “Вісник Львівського університету. Серія книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології”, членом редколегії якого певний час була колишній старший науковий співробітник Шяуляйського університету д-р Алдона Васіляускене.

Відбулася низка зустрічей студентів Шяуляйського університету з семінаристами Василянського інституту в Брюховичах (26 квітня 2007 р.), екскурсії та зустрічі у ЛНУ ім. І. Франка (6–10 лютого, 25–28 квітня, 9–13 жовтня 2007 р.).

Розширення співпраці між Шяуляйським та Львівським університетами відбувалося також в інших напрямках:

1) студентська археологічна практика Шяуляйського університету в Підгірцях разом зі студентами ЛНУ ім. І. Франка на чолі з д-ром Михайлом Філіпчуком (липень 2007 р.);

2) літній табір для дітей та молоді “Атгая Карпат – 2008” (26 липня – 3 серпня 2008 р.), де викладачі Шяуляйського університету (Ангеле Кавалаяускене, Вітаутас Жаліс, Алдона Васіляускене) та інших навчальних закладів вчили маленьких литовців, які живуть в Україні, литовської мови, історії, фольклору, ремесла, підготували сценарій традиційного весілля;

3) курс лекцій професора Геновайте Качюшене “Литовська мова і культура” у Василянському інституті філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського у Брюховичах (24 листопада – 2 грудня 2007 р. та 23–29 лютого 2008 р.). Це був перший вибірковий курс студентам-василіянам. Після закінчення другого курсу студенти успішно склали іспити;

4) стаття аспірантки ЛНУ ім. І. Франка Мирослави Рудик спільно із старшим науковим співробітником д-ром А. Васіляускене у науковому виданні Шяуляйського університету “Праці молодих науковців” (2008 р.)¹⁵;

5) 2004 р. було видано монографію тогочасного старшого наукового співробітника Шяуляйського університету д-ра А. Васіляускене, що стало результатом співробітництва ЛНУ ім. І. Франка і Шяуляйського університету¹⁶. Перекладену українською мовою монографію представили у Дзеркальному залі ЛНУ ім. І. Франка під час “Форуму видавців” у Львові. У презентації монографії брали участь ченці-василіяни та викладачі Шяуляйського університету (в. о. ректора, проректор, проф. д-р Донатас

¹⁵ Rudik M., Vasiliauskienė A. Volodymyras Zdorovega (1930–2006): žurnalistų rengimo aukštosiose mokyklose upatumai // *Jaunųjų mokslininkų darbai*. – 2008. – Nr. 1 (17). – P. 93–97.

¹⁶ Паядайте-Васіляускене А-В. *Кириличні списки Другого Литовського Статуту: палеографія, хронологія, кодикологія* / Алдона-Владіслава Паядайте-Васіляускене. – Львів, 2004. – 176 с.

Юргайтіс, проректор з наукової роботи, проф. д-р Вацловас Трічіс, завідувач кафедри історії гуманітарного факультету, д-р доц. Ріта Трімонене), парох Вільнюської церкви Пресв. Трійці о. Павло Яхимець ЧСВВ та автор книги – президент Асоціації литовських та українських істориків д-р А. Васіляускене. На заході були присутні представники Почесного Консульства Литви у Львові Беатріче Белявців, прес-секретар Олесь Пограничний, а модерував директор Наукової бібліотеки ЛНУ ім. І. Франка д-р Б. Якимович. 23 грудня 2005 р. презентація цієї монографії відбулася також у Посольстві України в Литві.

До конференцій, які були організовані в Литві, долучився Інститут кваліфікацій (тепер Інститут післядипломних студій) Шяуляйського університету (директор – проф. Лідія Ушецкене). Відтак педагоги мали можливість слухати доповіді вчених під час конференцій, таким чином підвищуючи рівень своєї кваліфікації.

Розновсюдження знань про Чин св. Василя Великого в наукових виданнях.

Крім зазначених конференцій, спеціально присвячених Чину св. Василя Великого, у Вільнюсі та в Базиліонаї відбувалися й інші конференції, де йшлося про історію ченців-василіян. Протягом 2002–2010 рр. про них довідалися учасники восьми наукових конференцій.

На науковій конференції Світової асоціації литуаністів “Литва в контексті історії і культури Європи. Шлях балтів і Литви у давнину” (4–5 квітня 2002 р.), яка відбулася у тодішньому Вільнюському педагогічному університеті, була прочитана доповідь “Василіяни і Литва” (д-р А. Васіляускене); 14 вересня 2002 р. у Вільнюсі Асоціація товариств іноземних країн і Литви організувала конференцію “Вільнюс – місто багатонаціональних культур”, де була прочитана доповідь “Василіяни Вільнюса у Бучачі (1712–1782)” (д-р А. Васіляускене); 2–3 грудня 2002 р. в Каунасі на факультеті католицької теології і гуманітарних наук Університету ім. Вітаутаса Великого була організована конференція “Церкви і громадськість Литви”¹⁷, на якій прозвучала доповідь “Чин Святого Василя Великого – діяльність Конгрегації Пресв. Трійці у Вільнюсі протягом 1617–1743 рр.” (д-р А. Васіляускене)¹⁸; 19 червня 2003 р. Будинок національних громад у Вільнюсі організував міжнародну конференцію “Національні меншини в період становлення громадянського суспільства”, учасники якої заслухали доповідь д-ра А. Васіляускене “Висвітлення діяльності українців у литовській періодиці”¹⁹.

Товариство греків у Вільнюсі 29 травня 2003 р. організувало семінар “Спадщина візантійської культури”²⁰, на якому було виголошено доповідь “Історичний огляд діяльності Чину Святого Василя Великого” (д-р А. Васіляускене). Об’єднання греків у Литві “Понто” 18–19 березня 2005 р. організувало міжнародну конференцію “Спадщина візантійської культури”, де одна із 32 доповідей теж стосувалася василіян: “Історичний огляд діяльності Чину Святого Василя Великого” (д-р А. Васіляускене).

На VI Міжнародному конгресі українців (МАУ), який відбувся 28 червня – 1 липня 2005 р. у Донецьку – в доповіді д-ра А. Васіляускене “Асоціація литовських

¹⁷ Vasiliauskienė A. Bažnyčios ir visuomenė Lietuvoje // XXI amžius. – 2002. – Gruodžio 13. – Nr. 94. – P. 4.

¹⁸ Vasiliauskienė A. Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas Švč. Trejybės kongregacijos...

¹⁹ Васіляускене А. Отражения деятельности украинцев в периодике Литвы // *Національні меншини в період становлення громадянського общества* / ред. кол.: д-р П. Лавринец (председатель) и др. – Вильнюс, 2003. – С. 258–288, 330–331.

²⁰ Macukatovas G. Seminaras “Bizantijos kultūrinis palikimas” // *Tautinių bendrijų biuletenis*. – 2003. – Nr. 2. – P. 7.

та українських істориків: сьогодення та перспективи на майбутнє” – також йшлося про дослідження діяльності Чину св. Василя Великого в Литві.

12–14 листопада 2008 р. Інститут литовської мови у Вільнюсі та в Сейнах (Польща) організував V Міжнародну конференцію, присвячену традиціям мови, культури і писемності, де була прочитана доповідь д-ра А. Васіляускене “Чин Святого Василя Великого в історичному контексті”²¹.

Місцеві конференції. Організація циклу конференцій “Чин св. Василя Великого” сприяла проведенню місцевих конференцій у Базиліонайській середній школі. Так, 6 вересня 2005 р. відбулася конференція “Чин Святого Василя Великого – продовження культурних зв’язків”, на якій було прочитано 5 доповідей*. 6 серпня 2006 р. організовано конференцію “Василіяни: історія та бачення майбутнього”, присвячену 420-річному ювілею містечка Базиліонай. Було вислухано 8 доповідей*, у т. ч. і “Чин Св. Василя Великого в контексті містечка Базиліонай” (д-р А. Васіляускене).

Інформація про Чин св. Василя Великого у ЗМІ. Засоби масової інформації грають вагомую роль у поширенні знань про отців-василіян. Найбільше до цього процесу були залучені друковані ЗМІ. Їх можна поділити на групи за двома критеріями – мовним та географічним.

Відповідні публікації виходили у світ литовською та українською мовами. Територіальний розподіл видань досить широкий. Так, литовською мовою видаються малотиражні газети (наприклад, “Šiaulių universitetas” (*Шяуляйський університет*)), районна періодика (“Kupiškėnų mintys” (*Купішкяйські думки*), “Šiaulių kraštas” (*Шяуляйський край*), “Mūsų dienos” (*Наші дні*)), республіканські газети і журнали (“Mokslo Lietuva” (*Наукова Литва*), “XXI amžius” (*XXI вік*), “Lietuvos aidas” (*Луна Литви*), “Voruta”, “Katalikų pasaulis” (*Католицький світ*), “Mokslas ir gyvenimas” (*Наука і життя*)), щоденники діаспори (“Draugas” – *Друг*) (див. Табл. 3). У цих виданнях знаходимо повідомлення про конференції, присвячені Чину св. Василя Великого, про історію та розвиток самого Чину. В публікаціях у газеті “Šiaulių universitetas”, а також в іншій періодичній республіканського та районного значення зазначається, що при написанні статей працівники Шяуляйського університету залучали до цього кореспондентів районних та республіканських видань (Альфредас Гушчюс, Алдона Качеряускене, Лайма Лунгене, Гедімінас Земліцкас та ін.).

Українською мовою виходить парафіяльна газета церкви Пресв. Трійці у Вільнюсі “Парафіяльне слово”, щомісячний журнал “Місіонар”, який видається у Львові, журнал “Світло”, який видається в Канаді.

²¹ Vasiliauskienė A. Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: istorinis kontekstas // *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kalbos...*

* “Розвиток діяльності Базиліонайської середньої школи і діяльності Чину Св. Василя Великого” (Рімантас Горіс); “Науково-культурні зв’язки Литви і України: результати дослідження Чину Св. Василя Великого” (Олена Париш); “Чин Св. Василя Великого сьогодні” (о. Павло Яхимець ЧСВВ); “Стародавня Україна: важливість релігійного виховання” (Василь Капкан); “Заснування Базиліонайської парафії – продовження діяльності ченців василіян” (д-р Алдона Васіляускене).

* “Базиліонай вчора, Базиліонай сьогодні” (Вітаутас Слабіс); “Базиліонай – містечко Шяуляйського округу” (проф. Вітяніс Рімкус); “Чин Василя Великого в контексті містечка Базиліонай” (д-р Алдона Васіляускене); “Культурні традиції та їхнє продовження в околицях Базиліонай” (Ірена Селокайте); “Дерев’яна спадщина краю: проблеми і перспективи” (проф. Лібертас Клімка); “Імена, що повертаються із минулого” (Ірена Вайчюлене); “Інтригуючий витвір минулих часів (Б. Меєрїте “Йоне”)” (проф. Бронюс Прескяніс); “Візія розвитку околиць м. Базиліонай” (Альвідас Мітузас).

Важливою подією в історії організації конференцій став вихід у світ напередодні третьої міжнародної науково-практичної конференції спеціальної газети на восьми сторінках “Ченці-василіяни і Базиліонай” – додатку до газети “Mūsų dienos” (*Наші дні*), що видається в Шяуляйському районі. Крім цього, Шяуляйський університет випустив кольорову брошуру, присвячену засновнику Чину св. Йосафатові. До кожної конференції було підготовано спеціальні запрошення із детальною програмою.

До конференцій, присвячених Чину св. Василя Великого в Литві, була прикута увага також інших засобів масової інформації. Так, у популярній радіопередачі “Вікторина тітки Бети” (15 вересня 2003 р.) прозвучало запитання про отців василіян. Відповіді на запитання свідчили про недостатність знань слухачів щодо цієї теми...

Важливу роль у поширенні знань про конференції, присвячені Чину св. Василя Великого, відіграє українська радіопередача “Калинові грона” (редактор Юрій Паньків).

Також варто згадати українську телепередачу “Трембіта”, але вона не змогла використати всіх можливостей для широкого і детального висвітлення першої конференції. Проте надзвичайно гарно була висвітлена одна з конференцій у литовській католицькій телепередачі “Katalikų mintis” (*Католицька думка*) 2006 р. Під час цієї передачі чимало уваги було приділено гостям з України.

Освітня діяльність католицьких педагогів. У 1995 р. католицька середня школа “Аушра” у м. Ретавас розпочала організовувати республіканські конференції молодих істориків. Зокрема, 22 квітня 2005 р. у цій школі відбулася XI республіканська конференція молодих істориків “Для блага батьківщини роблю свій внесок...” за участю представників семи шкіл. На ній представниця школярів Базиліонайської середньої школи Моніка Аугайтіте (учитель – Аушріне Андріяускайте) виступила з доповіддю про ченців-василіян та їхні відносини зі школою в Базиліонай. Директор цієї середньої школи Рімантас Горіс показав відеофільм про зустріч із учасниками конференції “Чин Св. Василя Великого”, яка відбулася в Шяуляйському університеті у 2004 р. Так знання про ченців-василіян розповсюдилося поміж представників інших шкіл Литви.

12–14 листопада 2006 р. Ретаваська католицька середня школа “Аушра” організувала зустріч представників українських католицьких шкіл із представниками католицьких шкіл Жемайтійського краю (ініціатором та організатором зустрічі з українського боку був тогочасний директор Бучацького колегіуму о. Іван Майкович ЧСВВ). Під час зустрічі слухали доповіді, ділилися рефлексіями про однакові на той час як у Литві, так і в Україні труднощі та перешкоди для католицьких шкіл, обговорювали перспективи подальшої співпраці. На жаль, добре почате співробітництво закінчилося: 2009 р. католицька школа “Аушра” була закрыта. Варто зазначити, що директор цієї школи Дануте Бружявічене ще у 2007 р. відвідала Україну, у Львові зустрілася з керівниками католицької школи; було підготовано угоду про співпрацю з львівським Музеєм історії релігії, але через закриття школи її так і не підписали.

22 квітня 2005 р. ченці-василіяни Чину св. Василя Великого мали промову у парафіяльному будинку Успіння Пресв. Діви Марії в Паланзі перед членами молодіжної католицької федеративної організації “Атейтіс”, вчителями і духовенством (пастор парафії о. д-р Альгіс Генутіс, о. магістр Міндаугас Шлаустас і о. Людас Серапінас).

Слід зазначити, що діяльність ченців-василіян розширюється не тільки в Жемайтії, а й в інших регіонах Литви, зокрема в Аукштайтії. 16 листопада 2009 р. о. Іван

Майкович *ЧСВВ*, о. Вікентій Пелех *ЧСВВ*, о. Павло Яхимець *ЧСВВ*, і сестра Мирослава Яхимець *ПНДМ* (черниця конгрегації Сестер Служебниць Пресвятої Пренепорочної Диви Марії східного обряду) відвідали завідувача відділу освіти і культури Купішкяйського району Рімантаса Йоціса. Було заплановано провести семінари для вчителів та зустрічі з учнями шкіл району. У той же день ченці зустрілися з вчителями й учнями Скапішкяйської середньої школи (Купішкяйський район)²².

25–26 січня 2010 р. відбувся міжнародний семінар для вчителів Купішкяйського району на тему “Католики східного обряду в історії Литви”, на якому доповіді прочитали парох вільнюської церкви Пресв. Трійці о. Павло Яхимець *ЧСВВ*, д-р Алдона Василюскене та гості з України: о. Мартин Хабурський *ЧСВВ* і о. Йосафат Хлаймик *ЧСВВ*.

Пам’ятні знаки. Учасники п’ятої конференції 13 листопада 2004 р. встановили на Горі Хрестів хрест св. Йосафату, привезений із його батьківщини – Володимира-Волинського. Це був уже другий хрест, який українці поставили в цьому унікальному ансамблі (перший хрест встановлено у ювілейному для християнства 2000 р.).

Особливістю дев’ятої конференції (9–11 жовтня 2009 р.) стало освячення скульптури, присвяченої Чину св. Василя Великого. Стараннями директора Базиліонайської середньої школи Рімантаса Горіса біля цього навчального закладу встановлено дубовий пам’ятник майже чотириметрової висоти (скульптор – Біруте Касперавічене)*. Це перший пам’ятник українцям у Литві, а також – перший у світі, присвячений Чину св. Василя Великого²³.

Організація конференцій: інституційний та персональний вимір. Ініціатор конференцій Асоціація литовських та українських істориків змогла долучити до організаційної діяльності ченців Чину св. Василя Великого, Базиліонайську середню школу і Шяуляйський університет, який став головним спонсором конференцій у Литві (про що вже йшлося вище).

Конференції відбувалися за допомогою ченців-василіян Української провінції Св. Спасителя та її протоігуменів о. Йосифа (Івана) Будая *ЧСВВ*, о. Григорія (Кевіна) Гриньківа *ЧСВВ* і о. Йосифа (Миколи) Чверенчука *ЧСВВ*, а тепер о. Пантелеймона (Михайла) Саламахи *ЧСВВ*, а також керівництва Василянського інституту філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського у Брюховичах – ректорів о. Мартина (Мартина-Бориса) Хабурського *ЧСВВ*, о. Діонізія (Степана) Заведюка *ЧСВВ*, о. Павла (Андрія) Ясиновського *ЧСВВ*, о. Роберта (Романа) Лисейка *ЧСВВ*.

Готувати деякі конференції в Литві допомагали: Дім національних громад, Центр досліджень і релігієзнавства Вільнюського університету, Посольство України в Литовській Республіці; в Україні – Наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка, Василянський інститут філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського у Брюховичах, Волинський національний університет ім. Лесі Українки в Луцьку, Волинська обласна державна адміністрація.

²² Vasiliauskienė A. Pažintis su Rytų apeigų katalikais // *Kupiškėnų mintys*. – 2009. – Lapkričio 21 (nr. 136). – P. 5.

* Фундамент скульптури фінансував голова земельного господарства м. Базиліонай Тадас Рімкевічюс. Деревина була отримана із Шяуляйського управління лісництва (лісник Стасіс Палішкіс). Скульптуру вирізьблювала сім’я Касперавічюсів, авторство належить Біруті Касперавічене. Роботи по виготовленні скульптури фінансував Річардас Януліс.

²³ Vasiliauskienė A. IX konferencija iš ciklo “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas”...

Фінансову допомогу надали: Благодійний фонд Цінгісів, Департамент національних меншин і діаспори при Уряді Литовської Республіки, муніципалітет Шяуляйського району, Фонд імені Тараса Шевченка, а також приватні спонсори. Кошти на десяту міжнародну конференцію виділила Волинська обласна державна адміністрація.

Коли йдеться про організації та установи, не можна не згадати й окремих осіб, які так чи інакше зробили свій внесок в організацію та проведення конференцій, поширення знань про них. Це, насамперед, о. Павло Яхимець *ЧСВВ*, який не лише допомагав організовувати наукові зустрічі, укладати програми багатьох конференцій, а й майже на кожну з них встигав підготувати доповідь.

Із Шяуляйським університетом нерозривно пов'язане ім'я професора і проректора Донатаса Юргайтіса. Його добре знають не тільки ченці-василіяни, які відвідали Шяуляй, але й в Україні – у ЛНУ ім. І. Франка та Василянському інституті філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського у Брюховичах. Тому не випадково, що на святкування чудового ювілею проректора Д. Юргайтіса 2 червня 2004 р. прибули викладачі з Василянського інституту в Брюховичах о. Артемії (Михайло) Новицький *ЧСВВ* і о. Прокопій (Юрій) Лотоцький *ЧСВВ*.

Можна тільки вітати той факт, що середня школа в маленькому містечку Базиліонай (Шяуляйський район) стала першою в Литві, яка приєдналася до організації міжнародних наукових конференцій і активно бере участь у них. Від першої конференції до організаційної діяльності долучився директор школи Рімантас Горіс, який брав участь і в організованих конференціях в Україні, відвідував ченців-василіян. Слід зазначити, що в Базиліонайській середній школі накопичено значні матеріали з україністики: книги, отримані в подарунок від гостей конференцій, сувеніри, литовські та українські періодичні видання, фотографії із конференцій. Багато цінних матеріалів надав Надзвичайний і Повноважний Посол України в Литовській Республіці Б. Клімчук через аташе з культури Олену Париш. Під час передачі в дарунок відеокасети з українського мистецтва та архітектурних пам'яток О. Париш побажала, щоб співробітники школи могли дізнатися більше про цю державу. Багато номерів журналу “Місіонар”, виданого у Львові українською мовою, подарував школі о. Павло Яхимець *ЧСВВ*. У т. зв. куточку україністики зберігаються книги о. Василя Зінька *ЧСВВ* (кілька разів відвідував школу, брав участь у конференціях). За словами директора Р. Горіса, зміцнення зв'язків із ченцями-василіянами і українцями загалом розвиває в учнів любов та повагу до рідного краю, історії свого народу і сусідніх країн, формує національну самосвідомість, почуття обов'язку та відповідальність. Таким чином, не випадково представники середньої школи беруть участь у святах церкви Пресв. Трійці у Вільносі, приїжджаючи з релігійною музичною програмою.

Значною була увага до конференцій генерального директора Департаменту національних меншин і діаспори при Уряді Литовської Республіки Антанаса Петраускаса та його заступника Станіслава Відмана. Можна згадати й про активну підтримку члена муніципалітету Шяуляйського району (пізніше – заступника мера) Рімі Башкенє. У 2004 р. вона була обрана членом Сейму Республіки, але нові обов'язки не завадили їй і надалі приділяти увагу цим науковим зустрічам. На них Р. Башкенє не тільки виступала з привітальним словом, але й, вислухавши доповіді, завжди підводила підсумки роботи конференції.

Дуже вагомою є підтримка українців Литви. Цікавилися Чином св. Василя Великого і читали доповіді на конференціях д-р Надія Непорожня (1948–2004), Наталія

Шертвітене, Василь Капкан, Юрій Паньків та ін. Дуже велику увагу конференціям приділяла голова Громади українців м. Вільнюс – лікар Наталія Шертвітене.

Відзначимо також особливу увагу до конференцій Надзвичайних і Повноважних Послів України в Литовській Республіці Бориса Клімчука (2004–2008 рр.), Ігоря Прокопчука (2008–2011 рр.), Валерія Жовтенка (з 2011 р.), аташе по культурі Олени Париш, радника Посольства Григорія Нечепоренка і д-ра Сергія Попика.

Знаковою є і підтримка українців з України. Передовсім слід наголосити на діяльності проректора ЛНУ ім. І. Франка д-ра Мар'яна Лозинського. Завдяки його зусиллям конференції, які розпочалися в Литві, змогли продовжити свою роботу в Україні. Д-р М. Лозинський брав участь у конференціях в обох країнах. Значний внесок у проведення конференцій зробив професор ЛНУ ім. І. Франка Богдан Якимович. Завдяки о. Мартинові Хабурському ЧСВВ підписано угоду про співпрацю, а також неодноразово організовувались зустрічі студентів – ченців-василіян – із колективом Базиліонайської школи та віруючими парафії. Значну роботу з організації десятої міжнародної конференції в Луцьку здійснили проф. Світлана Гаврилюк, доц. д-р Анатолій Шваб і, особливо, доц. д-р Оксана Карліна.

Окремо слід сказати про редактора єдиної наукової газети Литви “Mokslo Lietuva” (*Наукова Литва*) Гедімінаса Земліцкаса, який написав низку статей на українознавчу тематику. Він також є активним учасником конференцій в Литві та Україні.

Відзначення осіб, які сприяють поширенню знань про Чин святого Василя Великого. Слід зазначити, що редакція газети “Mokslo Lietuva” та її редактор Гедімінас Земліцкас отримали подяки від Генеральної курії Чину св. Василя Великого в Римі за активну участь у поширенні знань про роботу українців, представлення історії України, її духовного і наукового життя, за позитивну оцінку і популяризацію діяльності василіян і українців загалом у пресі. 26 листопада 2002 р. о. Павло Яхимець ЧСВВ вручив цей лист подяки під час наукової конференції у Вільнюському технічному університеті ім. Гедімінаса²⁴. Г. Земліцкас – перший і поки що єдиний журналіст у Литві, удостоєний такої подяки.

Отці василіяни нагородили також деяких інших литовців, які брали участь в організації конференцій – за розвиток наукових, культурних і духовних зв'язків, розвиток католицизму²⁵.

Організатори третьої конференції 2003 р. були нагороджені пам'ятними медалями президента Литви Роландаса Паксаса (Рімантас Горіс, о. Павло Яхимець ЧСВВ та д-р Алдона Васіляускенє). Медалі вручив академік Альгірдас Гайжутіс. У 2009 р. організатори отримали подяки від голови комітету з освіти, науки та культури Сейму Литовської Республіки Валентинаса Стунджіса, подяки від ректора Шяуляйського університету та від Департаменту національних меншин і еміграції при Уряді Литовської Республіки.

²⁴ Vasiliauskienė A. Mokslo istorikų konferencijoje pagerbta Mokslo Lietuva // *Mokslo Lietuva*. – 2002. – Gruodžio 19 (nr. 22). – P. 9; Eiusdem. Pagerbti “Mokslo Lietuvos” redaktorai // *XXI amžius*. – 2003. – Vasario 12 (nr. 12). – P. 5; Eiusdem. Tėvų bazilijonų iš Romos padėka Lietuvos žurnalistui // *Draugas*. – 2003. – Gegužės 9 (nr. 90). – P. 6; Васіляускенє А. Перший литовський журналіст, який отримав подяку з Риму // *Парафіяльне Слово*. – 2002. – 8 грудня (чис. 48). – С. 7–8.

²⁵ Kačerauskienė A. Norisi daryti tik gera (Interviu su dr. A.Vasiliauskiene) // *XXI amžius*. – 2002. – Lapkričio 8 (nr. 84). – P. 1, 5; Kontvydas G. Gilinasi į bazilijonų istoriją // *Mokslo Lietuva*. – 2002. – Rugsėjo 19 (nr. 16). – P. 11; Васіляускенє А. Литовська делегація на II-й Міжнародній науковій конференції, присвяченій ОО Василянам // *Парафіяльне Слово*. – 2003. – 20 травня (чис. 20). – С. 7–8; 8 червня (чис. 23). – С. 5–6; 27 липня (чис. 30). – С. 4; 17 серпня (чис. 33). – С. 3–4.

У 2011 р. в Луцьку проректор Шяуляйського університету професор Донатас Юргайтіс вручив багато подяк, підписаних ректором Шяуляйського університету проф. Відасом Лаурушкою – за зміцнення наукових і культурних зв'язків, допомогу в організації конференцій і дослідженні історії Чину св. Василя Великого. Подяки отримав колишній ректор Василянського інституту філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського у Брюховичах о. Мартин (Мартин-Борис) Хабурський *ЧСВВ* і теперішній ректор д-р о. Роберт (Роман) Лисейко *ЧСВВ*, колишній протоігумен провінції Найсвятішого Спасителя о. Йосиф (Іван) Будаї *ЧСВВ* і теперішній протоігумен Йоанкій (Михайло) Чверенчук *ЧСВВ*, колишній директор Бучацького колегіуму о. Іван (Теодозій) Майкович *ЧСВВ* та ігумен Вільнюського василянського монастиря св. Йосафата о. Павло (Петро) Яхимець *ЧСВВ*, проректор ЛНУ ім. І. Франка д-р Мар'ян Лозинський та д-р Алдона Васіляускене. Останній також вручено подяки, підписані головою Волинської державної обласної адміністрації Борисом Клімчуком та ректором Волинського національного університету ім. Лесі Українки проф. Ігорем Коцаном. У цих подяках висловлено вдячність за поширення відомостей з історії Чину св. Василя Великого в Литві, за щире самовіддану працю з організації міжнародних наукових конференцій, які сприяють освітній діяльності греко-католиків, вивченню їхньої історії, збереженню культурної та духовної спадщини в Литві та заохочують до взаємного пізнання литовського й українського народів, тривання діалогу між ними.

Висновки. Серед основних цілей кожної наукової конференції – поширення наукових знань, інтелектуальний та духовний розвиток особистості, просвітницька робота. Конференції спонукають дослідників поглиблено вивчати джерела, аналізувати наукові публікації, а згодом – публікувати результати своїх досліджень. Вони відіграють також важливу виховну роль, привертають увагу громадськості до актуальних тем.

Конференції, присвячені Чину св. Василя Великого, є надзвичайно важливими для зміцнення наукових зв'язків Литви, України, Білорусі, Польщі. Завдяки ним встановлено і формалізовано наукові та культурні зв'язки між навчальними закладами різних держав: підписано угоди про співпрацю між Шяуляйським університетом і Василянським інститутом філософсько-богословських студій ім. Митрополита Йосифа Веляміна Рутського у Брюховичах (30 вересня 2004 р.), між Шяуляйським університетом і ЛНУ ім. І. Франка (25 травня 2005 р.). Конференції зміцнюють наукові контакти в самій Україні між ченцями-василянами та вченими-мирянами.

Згадані в цій статті конференції сприяють поширенню знань про освітню діяльність греко-католиків, їхню історію, культурну та духовну спадщину в Литві, сприяють порозумінню і взаємному діалогу між литовським та українським народами, зміцненню і розширенню наукових і культурних зв'язків між Литвою та Україною. За участю ченців-василян у Литві відбуваються зустрічі зі вчителями та учнями в школах, завдяки яким литовці дізнаються більше про Чин св. Василя Великого, українців та Україну.

Про конференції, присвячені ченцям-василянам та їхньому Чину, активно інформує литовська періодика (“XXI amžius”, “Lietuvos aidas”, “Mokslo Lietuva”, “Voruta” та ін.). ЗМІ відіграють важливу просвітницьку та виховну роль, що особливо актуально в рамках підготовки до 400-річного ювілею Чину св. Василя Великого.

Список використаної літератури

1. Ваврик М. *Нарис розвитку і стану Василянського Чину XVII – XX ст.* – Рим, 1979.
2. Ваврик М. *По Василянських монастирях.* – Торонто, 1958.
3. Василяускене А. Отражения деятельности украинцев в периодике Литвы // *Национальные меньшинства в период становления гражданского общества* / ред. кол.: д-р П. Лавринец (председатель) и др. – Вильнюс, 2003. – С. 258–288, 330–331.
4. Василяускене А. Душпастирське служіння чину Святого Василя Великого у Литві // *Добромільська реформа і відродження української церкви.* Доповіді та матеріали учасників Міжнародної наукової конференції, присвяченої 120-літній річниці початку Добромільської реформи Василянського Чину Св. Йосафата і 100-літній річниці перенесення василянського новіціату з Доброміля у Крехів. – Львів: Місіонер, 2003. – С. 26–41.
5. Василяускене А. Литовська делегація на II-й Міжнародній науковій конференції, присвяченій ОО Василянам // *Парафіяльне Слово.* – 2003. – 20 травня (чис. 20). – С. 7–8; 25 травня (чис. 21). – С. 9–10; 1 червня (чис. 22). – С. 8; 8 червня (чис. 23). – С. 5–6; 27 липня (чис. 30). – С. 4; 17 серпня (чис. 33). – С. 3–4.
6. Василяускене А. Наукові Академії. LKMA Metrašitis. Vilnius. 1998. Т. 12 // *Український гуманітарний огляд.* – 1999. – Вип. 2. – С. 273–279.
7. Василяускене А. Наукові конференції та дослідження з історії Василянського чину в Литві // *Ковчег: науковий збірник із церковної історії.* – Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2003. – Чис. 4: Еклезіяльна й національна ідентичність греко-католиків Центрально-Східної Європи. – С. 329–331.
8. Василяускене А. Огляд Конференції, посвяченої Чину Св. Василя Великого (1); (2); (3); (4); (5); (6); (7) // *Парафіяльне Слово.* – 2003. – 28 вересня (чис. 38). – С. 5–6; 5 жовтня (чис. 39). – С. 6–7; 12 жовтня (чис. 40). – С. 4; 19 жовтня (чис. 41). – С. 4; 26 жовтня (чис. 42). – С. 3–4; 16 листопада (чис. 45). – С. 4; 23 листопада (чис. 46). – С. 4.
9. Василяускене А. Перший литовський журналіст, який отримав подяку з Риму // *Парафіяльне Слово.* – 2002. – 8 грудня (чис. 48). – С. 7–8.
10. Василяускене А. У місті дитинства Св. Йосафата – подарунки із Литви // *Парафіяльне Слово.* – 2003. – 7 грудня (чис. 48). – С. 3; 14 грудня (чис. 49). – С. 3–4; 21 грудня (чис. 50). – С. 8.
11. Василяускене А. Цикл конференцій “Чин Св. Василя Великого” в контексті міждержавних зв’язків // *Історія релігій в Україні: науковий щорічник.* – Львів: Логос, 2006. – Кн. 2. – С. 296–301.
12. Василяускене А. Чин св. Василя Великого: поширення історії // *Матеріали VI Міжнародного конгресу українців. Історія. Політологія.* – Київ, 2008. – Кн. 3, ч. 1. – С. 373–389.
13. Данилкевич О. Добромільська реформа і сучасність // *За Вільну Україну.* – 2003. – 27 травня.
14. *Добромільська реформа і відродження Української церкви.* Доповіді та матеріали учасників Міжнародної наукової конференції, присвяченої 120-літній річниці початку Добромільської реформи Василянського Чину Св. Йосафата і 100-літній

- річниці перенесення василянського новіціату з Добромиля у Крехів. – Львів: Місіонер, 2003. – 304 с.
15. Лозинський М. Василяни в Литві та Україні // *Місіонар*. – 2001. – № 12. – С. 332–333.
16. *Нарис історії Василянського чину святого Йосафата*. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1992. – 640 с.
17. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Історичні науки*. – 2011. – № 23.
18. Підручний П. *Нарис законодавства Василянського Чину Святого Йосафата (1605–1976)*. – Рим, 1976 (рукопис дисертації зберігається в архіві курії Чину св. Василя Великого в Римі).
19. Паранчак М. Роль Василян у нашому духовному житті // *За Вільну Україну*. – 2003. – 16–17 травня. – С. 2.
20. Паядайте-Васіляускене А-В. *Кириличні списки Другого Литовського Статуту: палеографія, хронологія, кодикологія* / Алдона-Владіслава Паядайте-Васіляускене. – Львів, 2004. – 176 с.
21. Скленар І. Алдона Васіляускене: “Ми можемо вчитися одні в одних...” // *За вільну Україну*. – 2001. – 11 грудня. – С. 6.
22. Стоцький Я. *Монастир Отців Василян Чесного Хреста Господнього в Бучачі (1712–1996 рр.)*. – Львів, 1997. – 184 с.
23. Kačerauskienė A. Bazilijonai Lietuvoje // *XXI amžius*. – 2001. – Gruodžio 5 (nr. 91). – P. 5.
24. Kačerauskienė A. Norisi daryti tik gera (Interviu su dr. A.Vasiliauskiene) // *XXI amžius*. – 2002. – Lapkričio 8 (nr. 84). – P. 1, 5.
25. Keturi šimtai metų nuo Lietuvos Brastos bažnytinės unijos sudarymo // *Lietuvių katalikų mokslo akademijos Metraštis*. – Vilnius: Katalikų akademija, 1998. – T. 12. – P. 245–502.
26. Kontvydas G. Gilinasi į bazilijonų istoriją // *Mokslo Lietuva*. – 2002. – Rugsėjo 19 (nr. 16). – P. 11.
27. Lingienė L. Bazilijonų mokyklos jubiliejų pažymi jos įkūrėjai // *Mūsų dienos. Šiaulių rajono savaitraštis*. – 2003. – Rugsėjo 19 (nr. 31). – P. 1–2.
28. Macukatovas G. Seminaras “Bizantijos kultūrinis palikimas” // *Tautinių bendrijų biuletenis*. – 2003. – Nr. 2. – P. 7.
29. Rimkus V. Konferencija Bazilijonuose // *Gimtinė*. – 2003. – Lapkričio 1–30 (nr. 11). – P. 6.
30. Rimkus V. Konferencija Bazilijonuose // *Mokslas ir technika*. – 2003. – Nr. 10. – P. 47.
31. Rimkus V. Konferencija Bazilijonuose // *Šiaulių universitetas*. – 2003. – Spalio 2 (nr. 11). – P. 2.
32. Rimkus V. Paslaptįngasis trikampis Lietuvoje // *Gimtinė*. – 2003. – Gruodžio 1–31 (nr. 12). – P. 5.
33. Rudik M., Vasiliauskienė A. Volodymyras Zdorovega (1930–2006): žurnalistų rengimo aukštosiose mokyklose ypatumai // *Jaunųjų mokslininkų darbai*. – 2008. – Nr. 1 (17). – P. 93–97.

34. “Šiaulių krašto” inf. Bazilionai – Europos dėmesio centre // *Šiaulių kraštas*. – 2001. – Lapkričio 9 (nr. 262). – P. 1.
35. *Tautinių mažumų asociacijos registras*. – Vilnius, 2006. – P. 44–47.
36. Vasiliauskienė A. Antroji tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija Lietuvoje // *Tautinių bendrijų biuletenis*. – 2003. – Nr. 3–4. – P. 15–16.
37. Vasiliauskienė A. Aštuntoji konferencija skirta Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinui // *Lietuvos aidas. Naujausios žinios*. – 2008. – Sausio 26 (nr. 22). – P. 2–3.
38. Vasiliauskienė A. Bazilijonų vienuoliai ir Bazilijonų miestelis // *Šiaulių kraštas*. – 2001. – Lapkričio 6 (nr. 259). – P. 2.
39. Vasiliauskienė A. Bazilijonų vidurinė pagerbė vienuolius bazilijonus // *Dialogas*. – 2009. – Spalio 30 (nr. 39). – P. 13.
40. Vasiliauskienė A. Bažnyčios ir visuomenė Lietuvoje // *XXI amžius*. – 2002. – Gruodžio 13. – Nr. 94. – P. 4.
41. Vasiliauskienė A. IX konferencija iš ciklo “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas” // *Voruta*. – 2009. – Lapkričio 7 (nr. 21). – P. 15; Lapkričio 21 (nr. 2). – P. 15.
42. Vasiliauskienė A. Konferencija Lavrive: ciklo “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas” tęsa // *LAMMD Istorija*. – Vilnius: Vilniaus Pedagoginis universitetas. – 2008. – T. 70. – P. 78–81.
43. Vasiliauskienė A. Konferencija Šiauliuose, Bazilijonuose, Vilniuje // *Šiaulių kraštas*. – 2002. – Sausio 5 (nr. 3). – P. 8.
44. Vasiliauskienė A. Konferencija vienuoliams bazilijonams // *Mokslo Lietuva*. – 2003. – Lapkričio 20 – gruodžio 3 (nr. 20). – P. 18.
45. Vasiliauskienė A. Konferencijos svečias – ukrainietis iš Jonavos // *Jonavos naujienos*. – 2009. – Spalio 27 (nr. 89). – P. 10.
46. Vasiliauskienė A. Lietuvių ir ukrainiečių istorikai tęsia bendrus darbus // *Tautinių bendrijų namai*. – 2009. – Nr. 4. – P. 22–23.
47. Vasiliauskienė A. Mokslo istorikų konferencijoje pagerbta Mokslo Lietuva // *Mokslo Lietuva*. – 2002. – Gruodžio 19 (nr. 22). – P. 9.
48. Vasiliauskienė A. Pagerbti “Mokslo Lietuvos” redaktoriai // *XXI amžius*. – 2003. – Vasario 12 (nr. 12). – P. 5.
49. Vasiliauskienė A. Pažintis su Rytų apeigų katalikais // *Kupiškėnų mintys*. – 2009. – Lapkričio 21 (nr. 136). – P. 5.
50. Vasiliauskienė A. Pirmoji konferencija, skirta vienuoliams bazilijonams // *Mokslo Lietuva*. – 2001. – Gruodžio 6 (nr. 21). – P. 13.
51. Vasiliauskienė A. Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: istorinis kontekstas // *LDK kalbos, kultūros ir raštijos tradicijos. V tarptautinės konferencijos pranešimų tezės. 2008 m. lapkričio 12–14 d. Vilnius – Seinai*. – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008. – P. 93–96.
52. Vasiliauskienė A. Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: istorinis kontekstas // *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kalbos, kultūros ir raštijos tradicijos* [Bibliotheca archivi Lithuanici 7]. – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2009. – P. 45–58.
53. Vasiliauskienė A. Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: Švč. Trejybės kongregacijos veiklos Vilniuje laikotarpiu (1617–1743) // *Soter*. – 2003. – Nr. 9. – P. 97–115.

54. Vasiliauskienė A. Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: švietėjiška veikla” // *LAMMD Istorija*. – Vilnius, 2003. – T. 57. – P. 78–79.
55. Vasiliauskienė A. Tarptautinė mokslinė konferencija “Bazilijonai Lietuvoje ir Ukrainoje” // *Tautinių bendrijų informacinis biuletenis*. – 2001. – Lapkritis–gruodis (nr. 5). – P. 4–6.
56. Vasiliauskienė A. Tarptautinė mokslinė konferencija “Bazilijonai Lietuvoje ir Ukrainoje” // *LAMMD Istorija*. – 2001. – Nr. 49–50. – P. 126–127.
57. Vasiliauskienė A. Tėvų bazilijonų iš Romos padėka Lietuvos žurnalistui // *Draugas*. – 2003. – Gegužės 9 (nr. 90). – P. 6.
58. Vasiliauskienė A. VI tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija “Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: istorija ir švietėjiška veikla” // *Lietuvos aidas*. – 2005. – Birželio 8 (nr. 132). – P. 4; Birželio 9 (nr. 133). – P. 4; Birželio 10 (nr. 134). – P. 4.
59. Vasiliauskienė A. Vilniaus ukrainiečių bendrija: veikla ir perspektyvos // *Voruta*. – 2008. – Rugsėjo 20 (nr. 18). – P. 1, 12; Spalio 4 (nr. 19). – P. 12; Spalio 25 (nr. 20). – P. 12; Lapkričio 8 (nr. 21). – P. 12; Lapkričio 22 (nr. 22). – P. 12.
60. Vasiliauskienė A. Vilnius – Šv. Bazilijaus Didžiojo ordino lopšys // *Lituanistika šiuolaikiniame pasaulyje*. – Vilnius: Pasaulio lituanistų bendrija. – 2004. – Nr. 7–8. – P. 85–105.
61. Zemlickas G. Dabarties mokykloje galima išvysti ateities Lietuvą // *Mokslo Lietuva*. – 2003. – Lapkričio 20 – gruodžio 5 (nr. 20). – P. 9.
62. Zemlickas G. Per bazilijonus plėsis moksliniai ryšiai // *Mokslo Lietuva*. – 2002. – Sausio 10 (nr. 1). – P. 12–13.

Таблиця 1.*

Цикл конференцій “Чин св. Василя Великого”

Конференції	Дата	Назва конференції	Місце	Кількість доповідей
I	8–10 листопада 2001 р.	Василяни в Литві і на Україні	Литва Шяуляй, Базиліонай, Вільнюс	13
II	15–17 травня 2003 р.	Чин Св. Василя Великого: Добромильська реформа і відродження української церкви	Україна Львів, Крехів, Доброміль	15
III	18–21 вересня 2003 р.	Чин Св. Василя Великого: освітня діяльність	Литва Базиліонай	16
IV	29–30 листопада 2003 р.	Чин Св. Василя Великого: василяни на Волині	Україна Володимир- Волинський	4
V	11–13 листопада 2004 р.	Чин Св. Василя Великого: історія і дослідження	Литва Шяуляй, Вільнюс	11
VI	12–14 травня 2005 р.	Чин Св. Василя Великого: історія і освітня діяльність	Україна Брюховичі, Бучач	19
VII	10–12 листопада 2006 р.	Литовці і українці: історично – культурні зв'язки	Литва Шяуляй, Базиліонай, Вільнюс	15
VIII	27–28 липня 2007 р.	Чин Св. Василя Великого: Лаврівський монастир Св. Онуфрія	Україна Старий Самбір – Лаврів	7
IX	9–11 жовтня 2009 р.	Чин Св. Василя Великого: 260 років культурної діяльності оо. Василян в Базиліонай	Литва Базиліонай	8
X	6–8 жовтня 2011 р.	Чин Св. Василя Великого в історії церкви	Україна Луцьк	23

Усього виголошено 131 доповідь, із них 63 – у Литві та 68 – в Україні.

* Усі таблиці укладено на основі програм конференцій (зберігаються в особистому архіві д-ра Алдони Василяускене).

Таблиця 2.

**Дослідження історії Чину св. Василя Великого
і огляд присвячених йому конференцій в наукових виданнях
(вибрані статті д-ра Алдони Василяускене)**

№	Назва статті	Назва видання	Рік видання	Сторінки
1.	Дослідження Берестейської унії та Греко-католицької Церкви у Литовській Католицькій Науковій Академії. LKMA Metraštis. Vilnius. 1998. Т. 12	Український гуманітарний огляд	1999. Вип. 2	273–279
2.	Чин Святого Василя великого у часи діяльності конгрегації Пресв. Трійці (1617–1743) <i>(лит. мовою)</i>	Soter	2003. Nr. 9	97–115
3.	Наукові конференції та дослідження з історії Василянського чину в Литві	Ковчег (Видавництво УКУ)	2003. Ч. 4	329–331
4.	Міжнародна науково-практична конференція “Чин святого Василя Великого: освітня діяльність” <i>(лит. мовою)</i>	LAMMD Istorija [Історія (Вільнюський педагогічний університет)]	2003. Т. 57	78–79
5.	Душпастирське служіння чину Святого Василя Великого у Литві	Добротильська реформа і відродження української церкви (Львів)	2003	26–41
6.	Відоображення діяльності українців у періодиці Литви <i>(рос. мовою)</i>	Национальные меньшинства в период становления гражданского общества (Вильнюс)	2003	258–288; 330–331
7.	Вільнюс – колиска Чину Святого Василя Великого <i>(лит. мовою)</i>	Lituanistika šiuolaikiniame pasaulyje [Літуаністика в сучасному світі]	2004. № 7–8	85–105
8.	Цикл конференцій “Чин Св. Василя Великого” в контексті міждержавних зв’язків”	Історія релігій в Україні (Львів)	2006. Кн. 2	296–301
9.	Конференція в Лаврові: продовження циклу “Чин Св. Василя Великого” <i>(лит. мовою)</i>	LAMMD Istorija [Історія (Вільнюський педагогічний університет)]	2008. Т. 70	78–81
10.	Чин св. Василя Великого: поширення історії	Матеріали VI Міжнародного конгресу українців. Історія. Політологія (Київ)	2008. Кн. 3, ч. 1	373–389
11.	Чин Святого Василя Великого: історичний контекст <i>(лит. мовою)</i>	Bibliotheca archivi Lithuanici 7	2009	45–58

Таблиця 3.

**Чин св. Василя Великого – розповсюдження відомостей про нього
на інших конференціях (доповіді д-ра Алдони Василяускене)**

№	Держава	Назва конференції	Час проведення	Назва доповіді
1.	Литва	Литва в контексті історії та культури Європи	4–5 квітня 2002 р.	Базиліонай і Литва
2.	Литва	Вільнюс – місто багатонаціональної культури	14 вересня 2002 р.	Вільнюські василяни в Бучачі (1712–1782)
3.	Литва	Церкви і суспільство в Литві	2–3 грудня 2002 р.	Чин Святого Василя Великого в період діяльності конгрегації Пресвятої Трійці у Вільнюсі (1617–1743)
4.	Литва	Візантійська культурна спадщина (1)	29 травня 2003 р.	Історичний огляд Чину Святого Василя Великого (1)
5.	Литва	Національні меншини в період становлення громадянського суспільства	19 червня 2003 р.	Відображення діяльності українців у періодиці Литви
6.	Литва	Візантійська культурна спадщина (2)	18–19 березня 2005 р.	Історичний огляд Чину Святого Василя Великого (2)
7.	Україна	VI конгрес МАУ	28 червня – 1 липня 2005 р.	Чин Св. Василя Великого: поширення історії
8.	Україна	Історія релігій в Україні	16–18 травня 2006 р.	Цикл конференцій “Чин Св. Василя Великого” в контексті міждержавних зв’язків
9.	Литва, Польща	Традиції мови, культури і письма Великого Князівства Литовського	12–14 листопада 2008 р.	Чин Святого Василя Великого: історичний контекст

Схема 1.

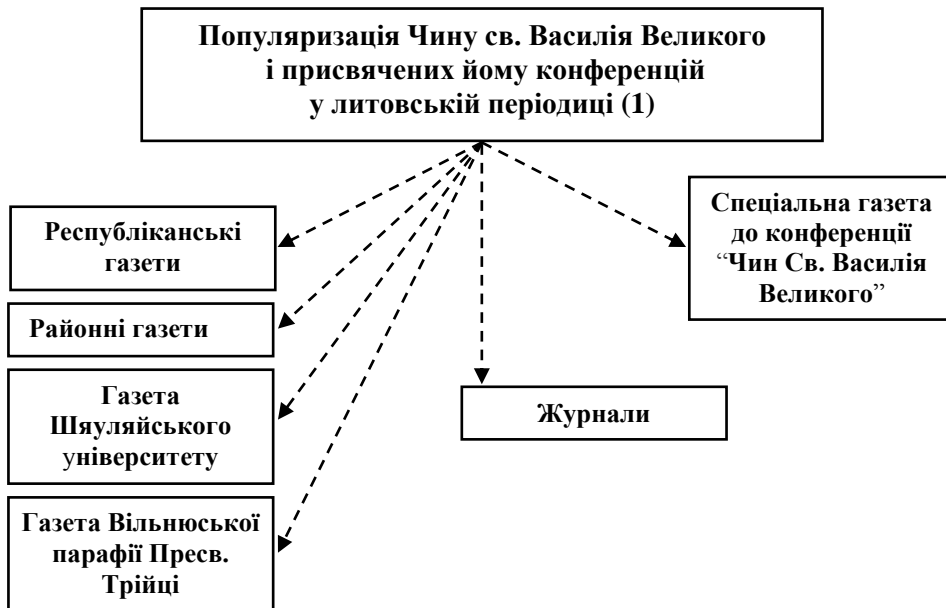

Схема 2.

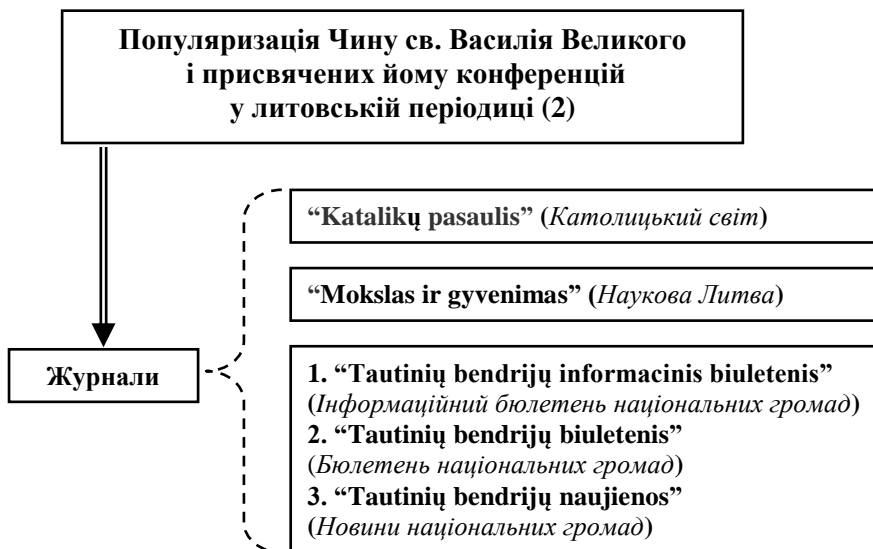

Схема 3.

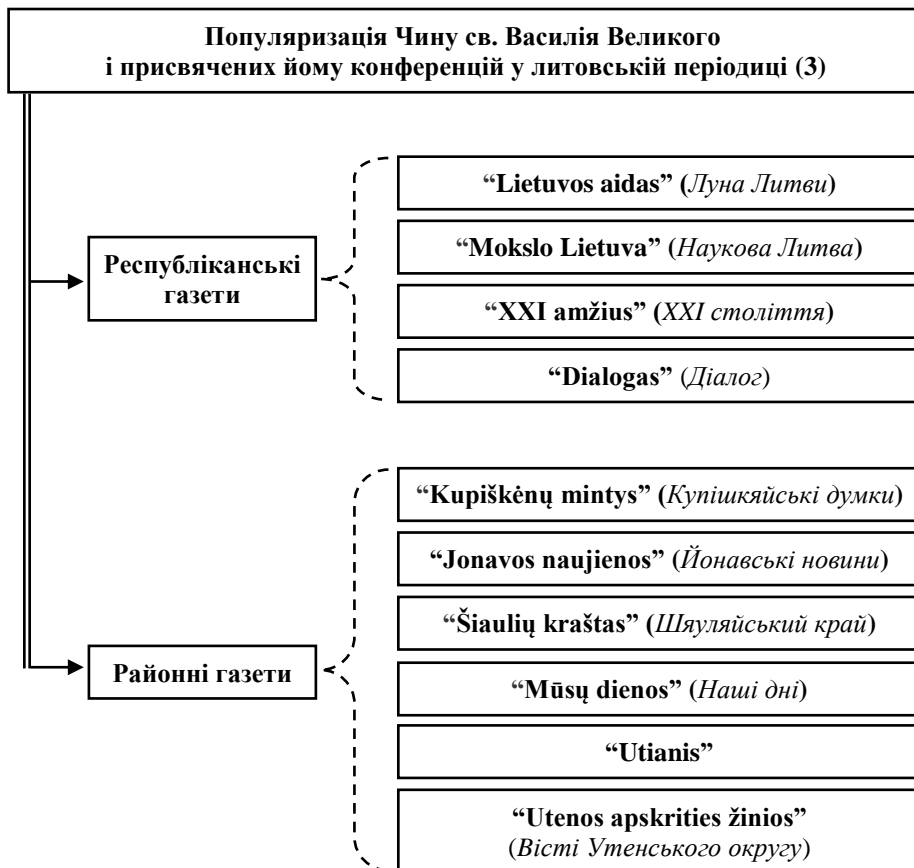

Схема 4.

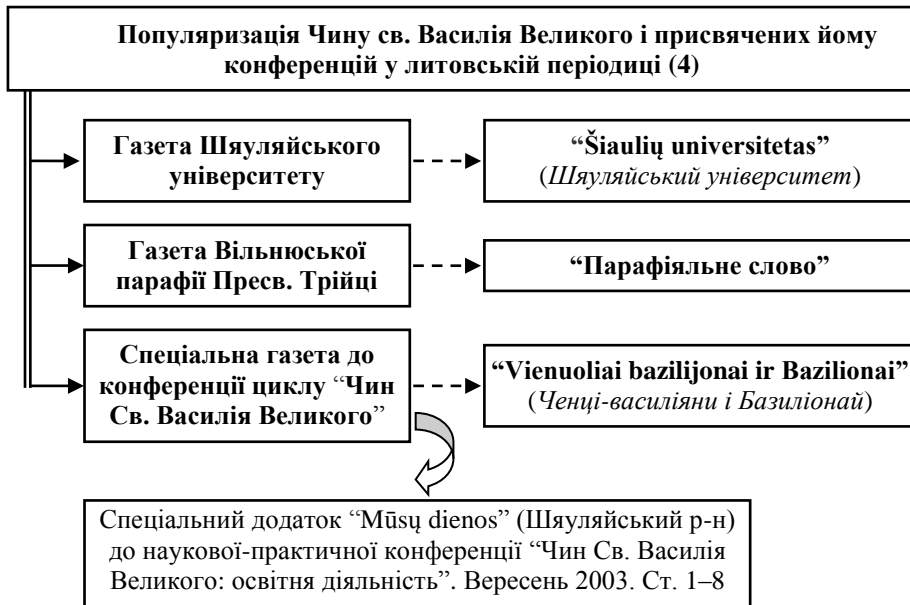
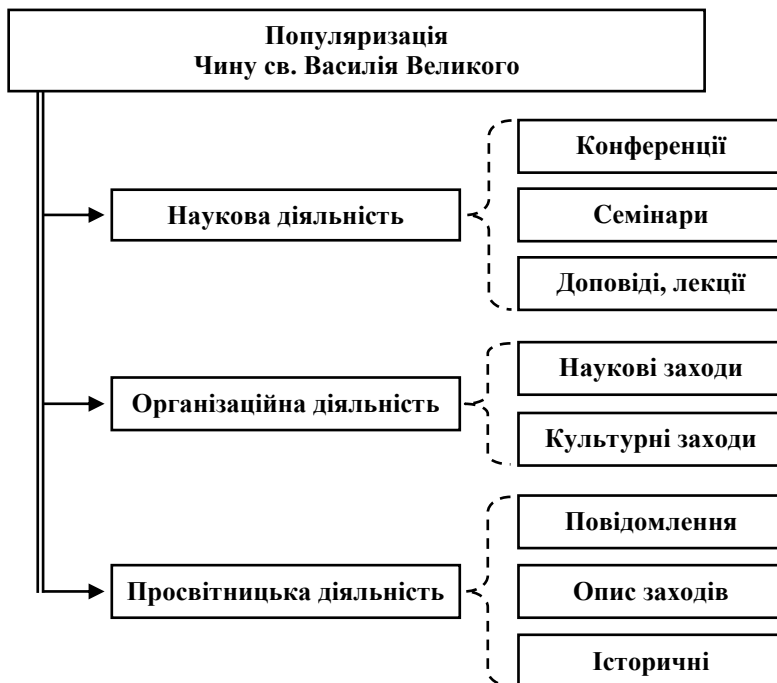

Схема 5.

**THE CONFERENCES DEDICATED TO THE ORDER
OF ST. BASILIUS THE GREAT:
ITS EDUCATIONAL ACTIVITY (2001–2011)**

Aldona VASILIAUSKIENĖ

*The association of Lithuanian and Ukrainian historians,
Vilnius, Lithuania,
e-mail: aldona.vasiliauskienee@gmail.com*

The article analyzes the contemporary investigating the history of the Order of St. Basilus the Great and spreading information about the activities of Basilian monks. The association of Lithuanian and Ukrainian historians, founded in Vilnius at the end of 2000, initiated and conducted a number of international scholarly conferences dedicated to different aspects of the history of the Order of St. Basilus the Great. A detailed arrangement of the conferences rendered it possible to specify the development of the investigated topics: the disclosure of new points of contact concerning the history and culture of Lithuania and Ukraine, participation of new institutions in the above mentioned research work.

Keywords: Ukraine, Lithuania, Order of St. Basilus the Great, scholarly conferences.

Стаття надійшла до редколегії 06. 10. 2017

Прийнята до друку 26. 10. 2017